

Kurucusu ve Sahibi :
Salim ŞENGİL

Sorumlu yönetmen : **M. Altrok**
Kuruluşu : 1947
NİSAN 1973
SAYI : 102 CİLT: 24
Sayısı : 5 Lira

DOST

SANATSIZ KALAN BİR ULUSUN HAYAT DAMARLARINDAN BİRİ KOPMUŞ DEMEKTİR - ATATÜRK

veysel'den kalan saz..

dost

Veyssel öldü. Son yüzyıl içinde Halk Edebiyatımızda en çok ün yapan bir ozanımızdı Veyssel. Sağlığında olsun, son yıllarında olsun hep okundu, sevildi, arandı. Çekiliverince dünyamızdan ortada koskoca bir boşluk kaldı...

Şimdi Veyssel üstüne ne ağıt, ne de eleştirisi döktürmek istiyoruz. Ölüm doğanın en katı yasalarından biri. Sözümlüz yok. Sanat yönünden eleştirinin ise şimdi yeri değil. Çekiliverince dünyamızdan koskoca bir boşluk kaldı, dedik. Dedik ama niçin? Veyssel'i izleyen yok mu? Halk şiirini kim çalıyor, kim söylüyor şimdi?

Dünya değişti gerçekten.. Ne, yedi dağ ardında bekleyenler; ne kuş uçmaz, kervan geçmez yalnızlıklar; ne kırk gün, kırk gece halvet olmalar, ne de kuşun kanadında uçup duran hasretler kaldı ortada...

Geleneksel halk şairimizin nice yüzyıldan beri kullandığı malzeme eskidi artık, çok eskidi. Yedi dağ ardı mı? Günümüzün taşıt araçları onbeş günde aşılıyor... Pilli radyolar, pikaplar, iki paket sigara parasına alınveren pilâklar, teypler, içi türkü dolu teyp kasetleri şairlerin sazlarındaki üç teli kopardı attı... Son aylarda bazı köylerimize bile televizyon götürmeye çalışılıyor...

Şimdi Aşık Şairlerimizi koruyacak ağa-paşa kapıları yok... Ne de halk şairlerimizi barındıracak tekkeler, uzayıp giden yollar boyunca hanlar kaldı ortalar da... Toplumumuz yapı değiştirdi.. İşte bu değişen yapıdan da kala kala elimizde bir Veyssel'le bir kaç halk ozanımız kaldı...

Zaten saza söze kulak veren kim şimdi...

Peki, Veyssel kimdi? Neydi çaldığı söylediği? Bir Karacaoğlan, bir Emrah, bir Dadaloğlu, bir Köroğlu, bir Dertli, bir Aşık Ömer, bir Cevheri, bir Pir Sultan, bir Yunus, bir Öksüz Aşık, bir Kul Mustafa, bir Kaygusuz Aptal, bir Eşrefoğlu olabildi mi? Hayır ... Zaten, Halkevleri ve Köy Enstitülerinin kapatılması alıp götürmüştü bir yerde halk şiiri-

dost dergisini
bir süre için kapatıyoruz
sanatçı, yazar ve okuyucularımızdan
özür dileriz.

mizi de... Gerçek şu ki, kocaman bir dağ, kocaman bir doruk değildi Veyssel şiirimizde... Nice yüz yılların eskittiği tepelere benziyordu.. Eskiler gibi değil de, söylediği yeni yeni şeylerle üne ulaştı. Halk şiirine toprak ve vatan kavramı onun şiiri ile geldi. Günün özelliklerini, çağın yeniliklerini fikir ve lirizm dengesi içinde verdi. Yazık ki, onu üne ulaştıran şiirlerinin sayısı pek fazla değildir...

Veyselden kalan saz şimdi duvara asılmıştır kanımızca.. Bakalım bu sazi yeni seslerle, yeni sözlerle kim dillendirecek.. Koşullar, olanaklar orta da... Ama Halk okadar büyük ki... İşte bu yüzden de umutsuz değiliz...

Desen / Bedri Rahmi Eyüboğlu

İÇ SAYFALARDA : NECATİ CUMALI / MEHMET DOĞAN / DOST / BİLGİN ADALI / SALIM ŞENGİL / METİN ELOĞLU / İZZET GÖLDELİ / AHMET INAM / KAYA ÖZSEZGİN / ABDÜLKADİR BULUT / RUŞEN HAKKI / NEDRET GÜRCAN / AYDIN YALKUT / CAN ONAY / FAZİL HÜSNÜ DAĞLARCA

GEÇEN AYIN İÇİNDEN

necati cumalı

EDEBİYATIMIZ KISIR MI?

Edebiyatımıza kısır deniliyor. Başlangıçta kim yakıştırdıysa yakıştırdı, son yıllarda gittikçe yaygınlaştı bu yargı. Oysaki köylümüze tembel demekle birdir bu da. Bir o kadar da yanlış bir görüştür.

Tembel midir köylümüz? Eğitim, toprak, sulama, kredi sorunları çözümlenmemiş, köylere yakın küçük sanayi işletmeleri kurulmamış ülkemizde, bulabildiği araçlarla buğdayı, tütünü, pamuğu, bütün öbür toprak ürünlerini yetiştiren, hayvan bakımı ile uğraşan, sonra da tarımdan artan günlerini değerlendirebilmek için gurbetlere düşen hep o tembel dedikleri köylümüzdür bizim. Bu koşullar altında zaman zaman yağmurları, toprağın tav tutmasını, ürünün belli bir duruma gelmesini beklemek zorunda kalmasına bakıp da ona tembel diyenler gülünç olurlar ancak.

Köylümüz tembel olmadığı gibi edebiyatımız da kısır değildir bizim. Önce şunu çözümleyelim: Ölçüsü nedir kısırlığın? Tarımımız, sanayimiz, bilim araştırmalarımız, sporumuz? öbür sanat kollarımız daha mı verimli edebiyatımızdan? Henüz yiyeceğimiz buğdayın bir bölümünü dışardan getiriyoruz. Sanayiimize kimse var demiyor zaten. Bilim adamlarımızın (bir ikisi dışında) hiç bir araştırma yaptıkları duyulmuyor. Sporun her alanında yabancılardan geriyez. Öbür sanat kollarında başarıdan, verimden söz edebilmek için ise, önce edebiyata oranla yerlerini saptamamız gerekir.

Gazetelerin sanat haberlerine, mağazaların kopardıkları gürültülere bakarsanız tiyatromuzun Avrupa düzeyine inanmanız gerekir. Eleştiricilerimiz bir yandan dudak bükererek tiyatro edebiyatımızı küçümserlerken nasıl olur da böyle bir savda (iddiada) bulunabilirler, şaşarsınız! Çünkü bir memleketin tiyatrosu, o memleketin tiyatro edebiyatı ile doğru orantılıdır. Bizde bazı kimseler tek tük opera sanatçılarımızın, müzik icracılarımızın yabancı ülkelerin sahnelerinde rol almalarını, gerçekten parlak konserler vermelerini hayranlıkla karşılarlar da, şairlerimizin, yazarlarımızın yazdıklarına, Batılı edebiyatçıların yazdıkları yanında bir çeşit güvensizlik duyarlar. Bir bakıma bizde Batılılaşma akımının yerleştiği aşağılık duygusunun bu alanda ortaya çıkışıdır bu tutum. Aryalar söyleyebilmek, piyano çalmak ne de olsa Batılılaşmak demektir bu gibilere göre. Gençlerimiz bu alanlarda başarıya ulaştıkça, bizim de opera sanatçılarımız, piyano virtüözlerimiz var gibilerden göstermelik bir böbürlenmeye kapılmalarını olağan karşılamak gerekir henüz bu aşamada olanların. Onlar, bizim uluslararası üne ulaşmış opera sanatçılarımız, piyano, keman çalanlarımız var. Broadway'de oynanan müzikli komedileri Devlet Tiyatromuz mevsimi mevsimine oynar dedikçe, Batılının kayıtsızlığının, umursamazlığının nedenlerini, ille de şairleriniz, romancılarınız, tiyatro yazarlarınız nerede? diye dayatmalarının kaynağını bir türlü çözemiyorlar. Çünkü edebiyatın bir toplumun ana sanatı olduğunu, edebiyatçıların toplumlarının gerçek sözcüleri oldukları için Batıda el üstünde tutulduklarını bilmiyorlar.

ARADAKI BÜYÜK AYIRIM

Örneği şöyle anlatalım: Türk anadan, Türk babadan doğmuş bir çocuk, spor tekniği ileri bir ülkede, küçük yaşta atletizme, yüzmeye başlayarak yetişecek olursa, söz gelişi koleji, üniversiteyi ABD'de okursa, uluslararası rekorlar kırabilir. Ama bu rekorlar Türkiye rekoru olarak geçerli sayılamaz. Çünkü yabancı bir ülkenin teknik ilerlemesinin sağladığı rekorlardır. Türkiye pistlerinde, yüzme havuzlarında gelişip elde edilmemiştir. Türk opera sanatçısının, müzik icracısının başarılarına da, yabancı, doğru olarak bu gözle bakar. Edebiyatçı için, ister yabancı ülkede, ister kendi yurdunda yetişsin, durum böyle değildir. Edebiyatçı yazdığı dilin anlatım gücü ile bağlıdır. Yazdıkça, yarattıkça o anlatım gücünü iter, zorlar, daha ileriye ulaştırır, dilinin duyarlığını zenginleştirir. Örneğin Kafka Yahudi, Apollinaire'in

(15. SAYFADA)

dost

FİKİR VE SANAT DERGİSİ
KURULUŞU : 1947
YENİ DİZİ : 102
NİSAN 1973
CİLT : 25
SAYISI 5 LİRA

«dost» adı anılmadan
yazılarımız aktarılamaz.

Kurucusu ve
Sahibi :
Salim ŞENGİL
Yazı İşleri sorumlusu :
Metin ALTIOK
Ayda bir çıkar
Sayfa Düzeni : **Salim ŞENGİL**
İdare Yeri :
Ahmet Rasim Sokak 15/5
Çankaya - Ankara
TELEFON : 17 07 00
Abonesi :
Yıllık 50 TL., Altı aylık 30 TL.
Dış ülkelere 100 TL.

Eski sayılar üst fiyatının bir katıdır. Özel sayılar tek satılmaz, bir dönem dergileriyle birlikte verilir.

İlan Şartları :

Arka Kapak 2 renkli 1.500 TL.
» » 1 » 1.250 »
İç sayfalar 1 » 1.00 »
Sürekli olarak 6 sayı reklâm verenlere % 10, 12 sayıda ise % 20 indirim yapılır.

Basıldığı yeri :

Metin Matbaası - Ankara
Telefon : 25 22 15

YAŞASIN SANAT DERGİLERİ

mehmet doğan

Kim ne derse desin, ben umudumu kestim gazetelerin sanat sayfalarından, sanat eklerinden. Yine ne varsa dergilerde. En kötüsü, en beceriksizi, en taşralısı olsun da dergi olsun. (Hele taşralı dergilerin ayrı bir tadı ve havası oluyor) Şiir şiirliğini, hikâye hikâyeliğini dergilerde buluyor. Sanatın dedikodusundan çok, ne kadar ilkel, ne kadar acemice olursa olsun, kendisinin bulunduğu yer sanat ve edebiyat dergileri. Hiç tükenmeyen bir sabrın, iğneyle kuyu kazarcasına bir emeğin simgeleri sanat dergileri. Türlü yoksunluklar, olanaksızlıklar yüzünden çıkmış batmış bir sıra dergiden, bakmışsınız yıllar sonra bir şair, bir hikâyeci çıkmıştır. Bu şairin, bu hikâyecinin yetişmesinde bu büyük küçük sanat dergilerinin hangisinin payı yoktur? Her birine birşey borçludur o şair, o hikâyeci.

Oysa gazetelerin hergün, haftada ya da ayda bir sanat ve edebiyata ayırdığı sayfalar, çıkardığı ekler, gazetecilik uğraşının haberci niteliğinin, çoğu zaman pireyi deve yapma özelliğinin, çarpıcı ve alışılmamışın dışında olma hevesinin - hangi köpeğin insanı değil de insanın köpeği ısırması türünden haberlerde olduğu gibi - ağır baskısından kurtulamıyor bir türlü. Ne yapmalı, ne etmeli de şu kadar bin okuyucunun gözünü dört açtıracak bir sanat haberi vermeli? Her haf-

ta, her ay yılın sanatçısı seçilmez ya! Tanrının günü Nobel, Goncourt, Türk Dili, Sait Faik, Orhan Kemal ödülleri verilmez ya! Öyleyse ne yapmalı da gazeteciliğin şanına yaraşır bir haber patlatmalı? Öteki gazetelerin sanat sayfalarını da atlatarak hem de.

Bu, ne sanat sayfalarını ve eklerini hazırlayanların sanat beğenilerinin kısırlığından, ne de başka bir nedenden geliyor. Tek neden, gazetenin gazete oluşudur bence. Gazete, öteki sayfalarında olduğu gibi «ani tesir - kati netice» istiyor sanat sayfalarından da. Bunun için eziyor sanatı, çarpıtıyor, dedikoduya boğuyor. Gazetecilikte, bir an durmayan, korkunç bir hızla akan olayların geçiciliğidir aslolan. Sanatta ise kalıcılıktır önemli olan. Hızla geçen olayların haberlerin bilinçli ve kalıcılığı amaç edinmiş sentezidir sanatın yöneldiği yer. Anlık, saman alevi parlamaları, «kerameti kendinden menkul» ünler, büyük rakamlı satışlar hep kuşkuyla karşılanır gerçek sanat çevrelerinde. Bunun için de gazete, sanatın dedikodusuyla, haberiyle uğraşır; sanat çevreleri ve sanat dergileriye sanat eseriyle. Gazete için önemli ve vazgeçilmez olan. Hemingway'in bir av tüfeğiyle kendisini öldürüşünü en göze batar biçimde vermektir; sanat dergisi içinse bu öldürüşün altında yatan kişisel ve toplumsal durumdur.

Sabahın köründe, yarım yama-

lak duyduğu bir şeyi kapı kapı dolaşıp duymayanlara da duyurmağa çalışan bir dedikoducu kadındır gazete. 15 Kasım 1950 sabahı, başışlanmaz bir sorumlulukla «Şair Orhan Veli içki komasından kurtulamıyarak öldü» haberini patlatıp görevini yaptığını sanan gazetenin parçası kalmamıştır bugüne. Ama Orhan Veli'nin, diş fırçasını sardığı kâğıt parçasına yazdığı şiiri bile hâlâ yaşıyor, kaybolmadı. Nice gazetenin güncül nedenlerle büyük puntolarla, yadsınamaz gibi görünen bir inandırıcılıkla öne sürdüğü nice sözümona sanatçının adını söyleyiniz anımsayan olmaz bugün. Ama haberlik hiçbir yanı olmadığı için adı gazetelerde geçmeyen nice sanatçı yaşar durur.

Düşünüle taşınıla bulunmuş şeyler değil bu söylediklerim. Yıllar yılı ne umutlarla başlamış, ama sonunda gazetecilik anlayışının ağırlığı altında ezilmiş, biçim değiştire değiştire ortadan silinmiş olan sanat sayfalarının sonunun ortaya koyduğu düşüncelerdir bunlar. Birçok kez denemiş gerçekler. Vatan'ın, Dünya'nın, Yeni Tanin'in, Yeni Gazete'nin, Cumhuriyet'in, Ulus'un sanat sayfalarına ne oldu? İçlerinde en başarılısı ve gazete havası baskısına en çok ve en iyi biçimde direnen ve sonu ötekilerden ayrı nedenlere bağlı olan Cumhuriyet'in aylık sanat eki dışında hepsi de yukarıda saydığımız nedenlerle çekiciliklerini, yararlılıklarını, sanat özelliklerini yitirerek yavaş yavaş silinmediler mi ortalıktan?

Bugün aynı deneme, iki ayrı gazetede daha yapılmaktadır. Biri, her gün koskoca bir sayfayı spor yerine sanata ayıran Yeni Ortam; ikincisi ise her hafta küçük bir sanat dergisini ek olarak veren Milliyet Gazetesi. İlk bakışta sevinilecek birşey bu girişimler On beş yirmi bin ile yüzünü aşkın bir sayı içinde değişen okuyucu kütlesine hergün, her hafta azıcık sanat tadı vermek; yerinde karışmalar, açıklamalar ve incelemelerle okuyucuya sağlam bir sanat beğenisi kazandır-

mak az şey midir? Bunca okuyucuyu hayallerinden bile geçiremezdi sanat dergileri.

Ama bütün iyi niyetlere, yaşamları için bütün iyi dileklere karşın yine «malûm son» a erdik gibi görünmekte bugün. Yine aynı güncüllük niteliği ağır gelmiş; sanat sayfaları ya da ekleri «haber» zincirini kıramamıştır. Yeni Ortam'ın sanat sayfası, o kadar emeğe, iyi niyete, mürekkebe acınılan bir sayfa olmağa doğru giderken, Milliyet'in sanat eki ise hızla magazinleşme yolundadır.

Şiir, hikâye, roman, eleştiri sanat olayının etidir, kanıdır. Okuyucu, sanat haberleriyle değil sanat eserinin kendisiyle beslenir, yetişir. Oysa söz konusu iki gazetenin sanat eklerinde bir güne bir gün bir şiir, bir hikâye, sözü edilecek bir eleştiri yayımlanmış değildir. Değerlendirmeler, yargılar çoğunlukla haber niteliğinde, kapkaç şeyler. Abartılmış dost övgüleri.

Örnek vermemek haksızlık olur. Ancak bizim kavgamız kişilerle değil, yanlış ve zararlı bir anlayışla olduğu için vereceğim örneklerde kişi adlarını belirtmeyi gerekli bulmadım. İşte bir tanesi:

«Muhtevayı ve Türkçeyi şiir biçiminde dile getiren X...»

(Yeni Ortam, 20.9.1972)

Bir şairimizin yeni bir kitabından söz ediliyor burda. Ben o kadar düşündüm, çözemedim bu cümlelerin anlamını. Yazılan şey şiirse, elbette «şiir biçiminde» dile getirecek söylediklerini. İyi kötü elbette söylemek istediği bir şeyi (Muhtevası) olacak ve Türkçe yazıyorsa o şair şiirlerini elbette Türkçeyi kullanacak. «Türkçeyi şiir biçiminde dile getirmek» de ne ola? Manzum olarak yazılmış bir dil bilgisi kitabı değil herhalde söz konusu.

Bilimsel görünmeğe çalışılarak yapılmış, ama övülene hiçbir şey kazandırmadığı gibi dudaklarda gülümseme uyandıran abartmalı övgülere bir örnek :

«...X (bir şiir kitabı adı veriliyor burda, M.D.) yapısı ve temasıyla Türk Edebiyatında tek şiir kitabı olmayı başarmıştır. Eleştirmenler bu 'poem' in ede-

biyatımızda ilk kez yazıldığı kanısındadırlar.»

(Yeni Ortam, 23.9.1972)

Hangi eleştirmenler? Bu yazıya yazan kişi bilmelidir ki, sözünü ettiği **eleştirmenler** de kendisi gibi, yazdıkları yazıyı şöyle dönüp bir daha okumayan kimselerse, ne etseler boş! Bir şiir, kendinde bir değer taşıyorsa bu tür övgülerin gereği yoktur; yok, değilse, öyle «Türk Edebiyatında tek şiir kitabıdır», «edebiyatımızda ilk kez yazılmıştır» gibi desteksiz ve sorumsuz atmalarla değer kazanamaz. Florinalı Nâzım'ın şiir kırallığı gibi olur o poem'in **teklifi ve ilk kez** yazıldığı.

Fazla örnek vermeğe yerimiz elvermiyor. Zaman zaman, sanat değerleri çok kuşuklu, çok dar bir dost çevresinin dışında tanınmayan, yazdıkları üç - beş şiirle gelecekleri konusunda hiç de umutlar doğurmayan kişiler üzerinde sütun sütun yazılar yazılmış, kendileriyle konuşmalar yapılmış, iri iri lâflar edilmiştir Yeni Ortam'ın sanat sayfasında. Bu sayfa, iyi niyetin ve büyük bir olanağın mirasyedicesine harcanışının en acıklı örneğidir bu gün.

«Milliyet'in sanat eki ise hızla magazinleşme yolundadır» dedim yukarda. Gerçekten de, ilk ayların umut verici yazılarının, dokunuşlarının, röportajlarının yerini haber ve şaşırtma niteliği yüksek başlıklar almakta nicedir: «Sanatçı Politikacılar», «5 Politikacı 5 Şiir», «Dünyada Sanat Eserlerini Toplayan 250 Zengin Var», «Sivaslı Bir Köy Çocuğunun Şiirleri İngiltere'de Büyük İlgi Uyandırdı» gibi...

Hele bu sonuncusu hepsinin üstüne tuz biber ekti. Şairin resmiyle, kitabının afişiyile dergi sayfasının yarısını kaplayan haber - yazıyı kısaca birlikte izleyelim :

«Milyonluk gazeteler X'in resimlerini baş sayfalarında yayınlarken, fıkra yazarları, eleştirmenler ve hatta **günlük dedikodu sütunlarının yazarları** Ömer Hayyam'ın Liverpool'da yeniden dünyaya doğduğunu ileri sürdüler.»

«... Kimileri onu Ömer Hayyam'a benzetirken, **bazı edebiyat bilginleri ve profesörler**, X'i, romantik çağın büyük İngiliz ozanı Keats» benzettiler... birkaç ayın içinde, X..., İngiltere'de en ünlü Türk ozanı olarak tanındı. BBC radyoları sürekli olarak haftalarca şiirlerini okudu.»

Neresinden alırsınız haberi? Bozuk Türkçesinden mi? Hayyam'dan mı? Fıkra yazarlarından, eleştirmenlerden mi, yoksa dedikodu yazarlarından mı? Ya da X'i Keats'e benzeten edebiyat bilginleri ve profesörlerden mi? Yoksa İngiltere'yi aylardır sarsan o şiirlerden bir tek örnek verilmeyişinden mi? Ya o İngiltere'de en ünlü Türk ozanı olarak tanınması? Bence, şiirlerin çeviricisi «Feza çağının ünlü Türk ozanı Osman Türkay» kendisine haksızlık etmiş, özveri göstermiş. İngiltere'de en ünlü Türk Ozanı olarak onu tanıyorduk biz bugüne dek.

Ama biz bu başarının gizini yine Osman Türkay'ın ağzından dinleyelim. Haberin can alıcı noktası sonda çünkü :

«Biz kendimizi ne kadar batılılaşmış olarak görsek, Avrupa lılar bizi hâlâ Doğulu olarak tanımaktadırlar. İşte bundan dolayı bizden Doğu geleneklerine uygun eserler beklemekteler. X'in tüm başarısı, **kendisi de bilmeden**, şiirlerini Hayyam geleneğine oturtmasıdır.

«X, bir köylü çocuğudur. Öğrenimi yetersizdir. Hatta çoğunlukla Türkçeyi yanlış kullanır. **Çeviride bu aksaklıklar giderilmiş ve düzeltilmiştir.**»

Bütün bunlardan sonra yorum gerekir mi daha?

Bir bölüm İngiliz basını, Milli yet Sanat Dergisi yöneticileri ve de bu haberi İngiltere'den gönderen gazeteci, Türk ve İngiliz gerçek şiir okuyucularını, Türk şairlerini, Hayyam dostlarını budala mı sanıyorlar? Şiir, tanrı vergisi değildir. Dış dünyayı belirli bir düzeyde bir algılamaya, bir dünya ve insan anlayışına, insan beynini yiyen bir çabaya, emeğe dayanır, bütün bunların ortak ürünüdür. X... adlı yurtdaşımız-
(18. SAYFADA)

SALÂH BİRSEL

Dost'tan Salâh Bîrsel'e 9 Soru

1. **Haydar Haydar** eski şiir kitaplarınızdan ayrılıyor. Bu kitabınızla soyut şiire yöneldiğiniz söylenebilir mi?

— **Haydar Haydar**'in öteki kitaplarımdan değişik olduğunu sanmıyorum. **Dünya İşleri** ile ilk yola çıktığım vakit nasıl duygululuğu, yani şairaneliği şiirimden uzak tuttumsa, bu kitabımda da onu yaptım. Yalnız **Haydar Haydar**'da kimi simgeler var. Bunlara soyut ögeler gözüyle bakmak gerek. Simge başka, soyut başkadır. Maurice Maeterlinck'in **Mavi Kuş**'u da simgeye dayandırılmıştır, ama soyut değildir. Bütün sorun simgeleri çözmek, simgelerle ne anlatılmak istenildiğini araştırmaktır. Bu ise kimilerine güç geliyor. Eski bir arkadaşım, **Haydar Haydar**'ı ilk okuduğu vakit hiçbir şey anlamadığını söyledi. Ama ikinci okuyuşunda üç, dört şiiri sevdi. Demek bir daha, bir daha okusa bütün şiirleri sökecek. Ama o sabır nerde? Kimseler yorulmayı göze almaya yanaşmıyor. Oysa şiir denilen şey en az beş kez okunmalıdır. Beş kez okuduktan sonra da şiir size birşey demiyorsa o zaman onu, ya da kendinizi tutup ata-

bilirsiniz. Ama ilkin en azdan beş kez okunmalıdır bir şiir. Bu da şiire çok görülmemelidir. Çünkü o, yazılırken, beş değil, on, on beş, yirmi, belki de 40-50 kez bozulup yazılmıştır.

2. Siz şiirlerinizde noktalama işaretleri kullanmıyorsunuz. Acaba bu da şiirinizin soyut sayılmasına yol açmıyor mu?

— Bunu bana çok kişi söyledi. Ama şiirin üzerine konuşanlar onun noktasız, virgülsüz olduğunu bile bilmiyor. Ama bakın ilk şiirlerimde noktalama vardır. Onu ben 1947'lerde attım. O yıldan bu yana da hiç kullanmadım. Sevmem noktaları. Hele ünlem işaretlerinden iğrenirim. Bunlar şiirin okunmasını güçleştirir, şiirin yapısını bozar. Başka bir deyişle şiiri kendisinin olmayan bir yöne çeker. Şiirin asıl yolunu, yapısını bulmak için yapılacak iş yine okumak, okumaktır. Dizelerin altında birtakım sesler, duraklar, büyüler vardır. Onları ortaya çıkarmak gerekir. Ozanlar bunun üstesinden kolayca gelebiliyor. Ama ozan olmayanlar için bu

işin kolay olmadığını kabul ederim. Bu güçlüğü kötü ozanlarla, kötü ozanların yazdıkları karşısında kendilerinden geçenler de duyar.

3. Bir sinema eleştirmeni, Biltin Toker sizi **Haydar Haydar** kitabınızdaki şiirlerinizin dolayısıyla «Yılın Sinema Adamı» seçti. Bununla şiirlerinizin sinema ile bir yakınlığı olduğunu mu göstermek istedi?

— Biltin Toker sinemada sese ve kurguya çok önem veriyor. Benim görüntüleri, izlenimleri, duyularını dile getirirken sözcüklerle kurgu yaptığımı kabul ediyor. Bir de sözcüklerin anlamını seslerle bütünlediğim inancında. Bu, elbet şiirin sinema olduğu anlamına gelmez. Biltin Toker bunu kendisi de belirtiyor. Doğrusu, Biltin Toker'in yargısı beni çok etkiledi. Bir kez, yapmak istediğim şeyi en iyi anlamış bir insanın yazıyordu bu. Sonra, kendisini hiç tanıımıyordum. Bilirsiniz bu gibi yazılar çokluk dostluk ilişkileriyle yürütülür.

4. Sizin eski şiirlerinizin çoğu yaşama sevincini dile getirirdi. Sanımca bu kitabınızda bu yaşama sevincinden söz edemeyeceğiz?

— Yaşama sevinci **Haydar Haydar**'daki şiirlerde pek yoktur. Onu bir süre için şiirimden berisinde tutmak istedim. Bunun nedeni de dünyamızı saran tragedyadır. Hangi memlekete çevirirseniz çevirin gözlerinizi onu görürsünüz karşınızda. Tragedyalar benim de boğazıma sarılmıştı. Ne yazsam onları dile getiriyordum. Gerçi tragediyalar çokluk gülmelerle birlikte gelir, ama bu kez öyle olmuyordu. XX. yüzyılımızın gözü iyice dönmüştü. Böyle söylüyorum ya, **Haydar Haydar**'daki kimi dizeler o yaşama sevincini yine de gizliden gizliye sürdürür. «Haydar Haydar»ların ilk şiirinde bunu kolayca bulabilirsiniz :

Aman Haydar tabip Haydar
Öldürdün beni
Ne bu leylak birikimi

Şu da var ki, hadi Necatigil'in deyişini kullanayım, bu trajik şiirlerde benim öteden beri büyük bir bağlılıkla sürdürdüğüm **humour**'a yine de raslayabilirsiniz.

5. Kitabınızın «Haydar Haydar» bölümündeki 43 üçlüğün adları yok. Bunların tümüne bir şiir gözüyle mi bakmak gerek?

— O şiirlerin tümü birbirinden ayrıdır. Ama topuna tek şiir gözüyle de bakılabilir. Dahası, kitabın «Kuzuname», «Tutiname», «Aganta», «Göl Saatleri» bölümlerindeki şiirleri de aynı şiirin parçaları saymak doğru olur. Bunların tümü büyük bir şiirdir. Kaldı ki, benim bütün kitaplarımı dolduran şiirlerin tümü tek bir şiirdir. Zaman zaman ona yeni dizeler eklemekten başka bir şey yapmam ben.

6. Şairaneliği şiirinizden uzak tuttuğunuz söyletiniz. Şairanelikten ne anladığınız anlatmak istemez misiniz?

— Duygulusluk benim bütün şiirlerimden afa-roz edilmiştir. Sevi şiirlerinde bile duygululuğun tuzağına düşmemeye büyük bir dikkat göstermişimdir. «Soğukkuyu Tranvay Caddesi»nin bir sevi şiiri olduğunu bilirsiniz. İsterseniz onun son dizelerini okuyayım :

Benim de saçlarım olmalıydı
Daha uzun
Ve boynum kısa senin gibi
Ben de gezinebilmeliydim sokakta
Korkusuz seni düşünmeliydim

Görüyorsunuz ya bu dizelerde duygululuğa yani aşırı duyguya kaçan hiçbir şey yok. İmgelerin sadeliğini yitirmemek için sıfat, benzetme, mecaz gibi ıvırzıvırlar da kullanılmamıştır. Bilinçlidir bende bu eğilim. Kimi sevi şiirlerimde, «Salâh Birsel'in Aşkını», Salâh Birsel'in Son Maceraları'nı düşünün, bu eğilim seviyi alaya alacak kadar yoğunluk kazanır.

7. Sizce şiiri şairaneliğe sürükleyen sadece sıfatlar, benzetmeler midir?

— Bütün suçu elbet söz sanatlarına yükleyemeyiz. Onların yanı sıra şiirin sesini de denetim altında tutmak gerek. Benim bildiğim, aruzla hece vezni de şairaneliğin yaratıcılarıdır. Aruzu, heceyi kullanıp da şairaneliğe düşmemiş ozanlarımız pek azdır bizim. Nedir, özgür koşukla yazıp aruz ve hecenin takırtukurluğunu sürdürenler de eksik değildir. Bunların en büyük suçu şiiri musiki saymalarıdır. Oysa şiirin musikiyle hiçbir alışverişi yoktur. Onun ses'ledir alışverişi sadece. Ses ise hiçbir vakit musiki demek değildir. Ama kötü kullanılırsa musikiye dönüşebilir.

8. Siz bir konuşmanızda «edebiyatsız edebiyat» yaptığınızı söylemişsiniz. Bu aşırı duygu ve aşırı sese karşı oluşunuzu bununla birleştirebilir miyiz?

— Ben de lâfı oraya getirecektim. Edebiyatsız edebiyat yapma eğilimi bende ilk şiirlerimle başlar. 1940 yılında yazdıklarıma bakarsanız, biraz önce birkaç dizesini okuduğum «Soğukkuyu Tranvay Caddesi» de 1940'ta yazılmıştır, onlarda edebiyat yapmaktan, daha ileri gideyim, şiir yazmaktan çekinen, utanan bir insanın hali vardır. O yıllarda yazdığım şiirler, bugünkülerden biraz ayrılır. Ses bakımından. Onlarda ben sesi sıfır noktasında, daha doğrusu sıfıra yakın noktada tutmaya çalıştım. Bu çok tehlikeli bir iştir. Sesi sıfır noktasına yakın tutacağım derken şiiri düzyazıya dönüştürürsünüz. Ama edebiyatsız edebiyat yapmak için de bundan başka da bir yol yoktur. Sonraları bu işte ilerledikçe şiirin sesini biraz daha açtım. Ama hiçbir vakit borazanlığa yüz vermedim.

bir davranış biçimi üstüne

bilgin adalı

Dost dergisinin Mart 1973 sayısında Sabahattin Eyüboğlu üstüne Tuncer Tuğcu imzasıyla bir yazı yayınlandı. Sayın Tuğcu'nun bu yazıyı yazarken kötü niyetli olduğunu sanmıyorum. Yazısı, Eyüboğlu'nun düşünceleri, yazıları, tutumu üstüne kanıtlarını, somut örneklerini de getiren bir inceleme niteliğinde olsaydı, bu biçimde karşı çıkmazdım kendisine. Ancak, iyi niyetli bile olsa, bağnazca bir tutumun sözcülüğünü yapan böyle bir «yanlışlık» kolay kolay bağışlanamaz.

Düşünceler, tavırlar, eylemler çatışabilir. İnsan düşüncesinin, düşünmesini bilen insanların var olduğu yerde doğaldır, olağandır bu çatışma. Doğal olmayan, olağan olmayan, **yanlış bir davranış biçimi örneği** olan; 63 yıllık bir yaşamın, 10 kadar telif, 60 kadar çeviri kitaba kaynaklık etmiş bir emeğin, derinlemesine bir değerlendirme çalışması yapılmadan, dedikodu çizgisini aşmayan

9. **Haydar Haydar**'daki «Balafong» şiiriniz «Vonk vonk vonk vonk» yansımasıyla bitiyor. Bu tür yansımalar kitabınızda çokça yer vermenizin nedenini söyler misiniz?

— Eskilerin «savtı taklidi» dedikleri yansımalar bu kitabımda gerçekten çokça. Ama bunların yanı sıra «I love you», «mabel», «Gülmari», «Saadpare» gibi yabancı kaynaklı tümceler, sözcükler de var. Dikkat etmişseniz, bunlardan kimisi benim yaratmamdır. Gülmari, Rosemary'nin ilk parçasının Türkçeleştirilmesiyle elde edildi. Saadpare de Farsça'nın «yüz parça» anlamına gelen sadpare sözcüğüne bir «a» harfinin eklenmesiyle ortaya çıkmıştır. Bütün bunlar benim sese verdiğim önemi gösterir. Bir yerlerde şiir genişlemek ister. İşte o zaman yansımalar, yabancı sözcüklere uzanır ozan. Ama benim **Ases**'teki şiirlerimi okumuşsanız orada da görmüşsünüzdür bu yansımaları. Bu kadar çok değil, ama var. Diyeceğim, yeni bir şey yapmıyorum. Belki bir şeyi gittikçe daha büyültüyorum.

birtakım örnekler (fırıldak ve diyalektik örneği gibi) dışında kanıtlar gösterilmeden, bir derginin yarım sayfasını dolduracak kadar kısa bir yazıyla bir kalemde yok sayılması, «yozlaştırıcı etkiler» katkıda bulunuyor diye gösterilmesidir. Böyle bir değerlendirmenin, yargılamanın yapılabilmesi için en azından birkaç yönlü bir temellendirme, örnekleme çabasına girişilmesi gerekirdi sanıyorum. Yazılana karşılık veremeyecek bir kişinin ardından dedikodu tutarsızlığı içindeki birkaç sözle yetinmek, 63 yıllık kalın bir defteri 66 satırlık bir yazıyla kapatmaya girişmek doğru bir davranış biçimi olamaz.

Amacım bir polemigi başlatmak değil. Bunu kesinlikle belirlemek isterim. Eyüboğlu'nu savunmak, olduğundan büyük (ya da küçük) göstermek ya da çalışmalarını değerlendirmek de değil amacım. En azından bunları yapabilecek bir inceleme girişmiş değilim daha. Sayın Tuğcu'nun tutumuna karşı çıkarken bir iki noktaya değinmek istiyorum yalnız...

Eyüboğlu'nun ardından yazılanlar onu sevip sayanların anı niteliğindeki yazılarıdır. Ne anlaşılması güç bir tutumdur bu, ne de abartılmış bir Eyüboğluyüceltiliğidir. Kimse bir dâhi olarak tanıtmaya çalışmamış Eyüboğlu'nu okuduğum kadarıyla. Yazanlar, onun dost canlısı olduğundan, Anadolu'ya, Türkçe'ye duyduğu sevgiden, Köy Enstitüleri'ndeki çalışmalarından, Köy Enstitüleri üstüne yıllar boyunca yazdıklarından, «Mavi Yolculuk»larının yanı sıra Anadolu'nun tozlu yollarında ciplerle yaptığı «Ak Yolculuk»lardan (Ak Yolculuk deyışı benim yakıştırmamdır, bir yanlışlığa yol açmaması için belirtirim), ortak («imece») çalışmalarından, bitmek bilmeyen çabalarından söz ediyorlar. Anı niteliğindeki bu yazılarla kimsenin Eyüboğlu'nu olduğundan büyük göstermeye çalıştığını sanmıyorum. «Mavi Yolculuk»ların Onasis'in Akdeniz turlarıyla bir tutulması ise çarpık bir değerlendirme yöntemi gibi geliyor bana. Bir değerlendirme yapılırken daha başka noktalardan yola çıkılması, konu üstünde daha başka türlü durulması gerektiğini sanıyorum.

Eyüboğlu'nu yazdıklarıyla, çevirdikleriyle tanıdım. Düşüncelerinin, inançlarının hesabını verebilen, bunları korkmadan tümüyle ortaya koyabilen bir aydıydı. Her düşünceye açık, yalnız doğru bildiğinden, doğru olduğuna inandığından yanaydı. En önemli özelliklerinden biri, belki de en büyük yanı buydu sanırım. Hümanist olduğunu söylerken ne denli namusluysa, bu ülkedeki yabancı dil bilmeyen aydınların okumalarının gerekli olduğuna inanarak Babeuf'ün devrim yazılarını çevirirken de o denli namuslu olduğuna inanıyorum. En azından, düşüncesinde ve tutumunda tutarlı, namuslu bir aydın olduğu için saygı duyuyorum ona. Ondan, onun gibilerden öğrenebileceği çok şey var Türk aydınlarının. Belki de Eyüboğlu gerçekten «büyük bir filozof ve büyük bir sanatçı değildi.» Bu konuda herhangi bir **kesin yargıya** varabilecek bir inceleme girişmedim. Bir değer-

ANILAR:

"Bir Anlık Saltanatın" dedik ve yazdık.

salim şengil

Birkaç gün önce, Cahit Sıtkı Tarancı'nın Diyarbakır'daki evinin müze olacağını gazetelerde okuyunca içime bir acı çöküverdi. Oysa sevinmem gerekirdi. Yıllarca beraber çalıştığım, arkadaşlık ettiğim, sevdiğim, ünlü bir ozanımızın doğduğu ev müze oluyordu; geç de olsa şimdi hatırlanmıştı, sevinmeliydim. Öyle olmadı. Birden bire o günleri anıyınca, sevinç yerine acı duydum.

Yayınevinde çalışıyordum. Telefon çaldı: Sunullah Arısoy'du arayan. Cahit Sıtkı'nın tabutunun istasyona gelmek üzere olduğunu söyledi. Birkaç gündür araştırıyorduk zaten, Viyana'dan ne zaman getiriliyor diye... Öğrenmiş, bana haber veriyordu.

Ankara Edebiyatçılar Derneği başkanaydım o günlerde. Bahri Savcı ikinci başkan, Bülent Ecevit Genel Sekreter, Sunullah Arısoy muhasip üye, Suat Taşer veznedardı. Yönetim Kurulu üye-

lerini arayayım, diye düşündüm. Sonra aklıma geldi. Bahri Savcı ile Bülent Ecevit Amerika'daydı. Genel Sekretere Sunullah vekâlet ediyordu. Geriye bir Suat kalıyordu. Onun da telefonu karşılık vermedi.

Cahit Sıtkı bu derneğin ilk kurucu başkanıydı. Hastalanıp yatağa düşmüştü. Sonra dernekler yasasına göre yapılan Genel Kurul toplantısında seçimle bizler getirilmişik yönetime. Böylece seçimle gelen ilk Yönetim Kurulu'yduk. Ulus Gazetesinin foto muhabiri, arkadaşım Hüseyin Ezer'e haber vererek istasyona gittim.

«Benim biraz işim var, sen git ben arkandan yetişirim.» demişti Hüseyin Ezer. Ulus Gazetesi ile aynı binada idik. İdarî işler, ilân bizim altımızda, O.W. hanının girişinde, yazı işleri bizim üstümdeki katta, foto muhabiri Hüseyin Ezer de bitişiğimizde oturuyorlardı. İstasyona gittiğimde

Sunullah'ı Sümerbank'tan izin almış, treni bekler buldum. Başka kimseler yoktu. Biraz uzakta, altı kişi kadar, çizmeli, lâcivert elbiseli, kasketli fötr şapkalı birileri duruyordu. Onları Sunullah'a sordum o da tanımiyordu. Her halde Diyarbakır'lı hemşehrileridir, diye düşündüm. Sunullah ile bir o yana, bir bu yana volta vurarak karşılamaya gelecekleri ve treni beklemeye başladık. Çizmeliler ise kümelenmiş halde duruyorlardı. Tren belli tarifeli bir tren değildi, gecikerek geliyordu. İki saat olmuştu Polatlı'dan kalkalı, daha Etimesut'a gelememişti. Yük katarına Cahit Sıtkı'nın vagonu da eklenmişti. Rahmetliyi Viyana'ya uğurlarken Esenboğa uçak alanına kadar gitmiş, dernek adına bir de çiçek vermiştik. Birkaç eş dost da vardı o gün geçirmeye gelenler arasında. Cahit Sıtkı tekerlekli bir arabada, dizlerine örtülmüş battaniyenin üstünde ufacak elleri, dudaklarında eğri bir gülüş, gözlerinde çocuksu bir sevinç ve tomurcuklanmış yaşlarla öylece oturuyordu. Geçirmeye gelen arkadaşları ile, zaman zaman konuşmaya heves ediyor, yavru kuşlar gibi ince, garip sesler çıkarıyor, ama konuşamıyordu bir türlü. Nezihe yanımda boşandı boşanacak, ağlamamak için kendini zor tutuyor. Biz bu hazin gidişin, sağlıklı bir dönüşü olur umudu içinde suskun, işlemlerin bitmesini, Cahit'in uçağa alınmasını alanda bekliyorduk. O bekleyleişle bu bekleyleiş ne kadar farklıydı birbirinden! İlkinde bir umut vardı. Güzel şeydir umut etmek. İkincisinde ise kaskatı bir gerçek...

lendirilmesi elbet yapılacaktır Eyüboğlu imzasını taşıyan çalışmaların. Bir değerlendirmenin dışında olarak inanıyorum ki Eyüboğlu yazdıkları ve çevirdikleriyle okurlarının kafasına ışık tutmasını, bağınazlıktan öte, **çok yönlü düşünmesini** öğretebilen iyi bir öğretmen, bir ustaydı. «Öldükten sonra bile yayın alanında etkisini sürdürebilen» değil, öldükten sonra bile **var** olabilen, **çok önemli** olabilen, kültürümüze kalın bir Eyüboğlu çizgisiyle katkıda bulunabilen, halkına ve diline tutkun bir ustaydı. Bunu görmek için yazılarını okumak yeterlidir. Ayrıca bilinçli bir seçmenin ürünleri olan çevirilerini de unutmamak gerekir.

Bu ülkenin düşünce tarihi içinde hak ettiği yeri almıştır ve nasıl olsa alacaktır Eyüboğlu. Mahkeme salonlarında yapılmış bir savunmayı üç beş tümceyle özetleyip dilediği gibi kullanan bir davranış karşısında onu savunmak amacıyla değil, yukarıda belirttiğim gibi davranış biçiminin kendisine karşı çıkmak amacıyla yazdım bu yazıyı.

Eyüboğlu'nun, içten bir «merhaba»yla gelen herkese açık olduğunu çok kez duyduğumuz, okuduğumuz evinin kapısından içeri girememiş, kendisini kişi olarak tanımamış olduğuma üzgünüm. Anısı önünde saygıyla eğilirim...

ninelere dedelere şiirler

Görünürde ne tren vardı ne de başka karşılamaya gelen kimse. Gelip geçen banliyö trenlerinden sonra gar gene eski sessizliğine bürünüyor, bu sessizliği zaman zaman uzaktan gelen manevra lokomotifinin düdüğü dalgalandırıyor. Bu gün de bu ses o kadar dokunaklı ki... Ara sıra hareket memurluğuna giden Sunullah Arısoy, bu kez bir haberle döndü geldi. Tren Etimesut'tan Ankara'ya doğru kalkmıştı. Ne yapacağımız? diye beni bir korku aldı, bu kadar kişi ile o Avrupa yapısı, tutacak yeri her halde bulunmayan tabutu nasıl karşılayacağız? diye. Bu sırada telâş içerisinde Hüseyin Ezer çıka geldi.

«Hani, nerede?»

«Ne neredel!»

«Tabut...»

«Tren daha gelmedi. Şimdi öğrendik, yeni Etimesut'tan kalkmış...» dedim. O, lafımın bitmesini beklemeden çizmeli topluluğu görmüş, aynı telâş içerisinde yanlarına yanaşmıştı bile. Yanaşır yanaşmaz da, birdenbire bir keskin «a» çekti. Sonra arkasını getirdi :

«Sizin işiniz ne burada?...»

Topluluk çizmelerinin topuklarını sertçe birleştirdi. İçlerinden biri yavaşça :

«Rahmetliye son görevimizi yapmaya geldik.» dedi.

«Hadi sen de.» dedi Hüseyin Ezer, «ne lüzumu var. Ben burada şimdi fotoğraf çekeceğim, birini de yarın size verirdim, olur biter. Şimdi karıştırırsınız siz bunun hangisi Salim Şengil, hangisi Sunullah Arısoy. Dosya yanlış işlenir. Zaten başka kimse de yok. Elde fotoğraf olunca iş kolaylaşır.»

Çizmeliler koro halinde:

«Ayıp ettin abi...» dediler ve biraz yerlerinde oynadılar.

Bu konuşmalardan hiç birşey anlamamış, kafam büsbütün karışmıştı. Neydi, nesin nesiydi? Anlamak güç... Hafif şehla gözü başka yöne bakarak gülen ve yanımıza gelen Hüseyin Ezer'e:

«Noluyor?...» dedim.

«Hiç, birinci şubeden gelmişler de...»

«Sen nereden tanıyorsun onları?...»

VIII

Yoksa camekândaki kişnişin mis gibi şamatasından mı ürkütünüz?
Ayol ne kurşun dökülüyor, ne de Patrona Halil; telve falı bu ayol..
Ahretliğimiz o zemheri zürafasına vardığı'çün silme kızıoğlankız;
Öyle bityeniği kaftanın çulâkiliğine elbette hasırdan teyel...

IX

Serkildoryan'ın tuvana tıramvaylara bakan akçıl kırlenti,
Niye biz geleli eflâtuna çalışıyor a müsü, a madama?
Ama dosdoğru ama yalan, döve-söve anlattırırılar adama;
Yoksa zavallı Necdet de veremi gammazlamaya mı gitti?

Metin ELOĞLU

«Ha bak, anlatayım. Eskiden birinci şube, Hacıbayram Camii'nin yanında, iki katlı, eski bir Ankara evindeydi. Sık sık casus yakalandı, diye duyulur, atlama ve başka gazetecileri atlamak için oraya koşar, yakalanmanın fotoğrafını çekmeğe çalıştım. Her gidişimde de izin vermezler, fotoğrafını çekemezdim. Gene bir seferinde koştum, izin vermediler resim çekmeme. Elim boş dönecektim. Hemen serkiso-fu çalıştırdım, 'göster kendini Hüseyin Ezer.' dedim kendi kendime. 'Hadi gelin öyleyse hepimizin topluca bir resmini çekeyim, hatıra kalsın.' Toplandılar merdiven basamaklarına, en önde müdürleri, arkasında başkomiser, komiser, muavinler ve memurlar... Resim çekildi bitti. Sordular: 'Hüseyin Ezer, resimleri ne zaman vereceksin' diye. Ben de 'yarın' dedim, oradan uzaklaştım hemen ne olur, ne olmaz. Ertesi gün haber yoljadım onlara. 'Bana o casusun resmini çektirtmez lerse fotoğraflarını gazetede yayımlatacağım. O zaman da herkes tarafından tanınacakları için hepsi karakolları boylarlar.' Şıpınışi haber geldi. 'Gelsin çeksin'

Gittim. Birçok defa kimsenin çekemediği fotoğraflar çektim orada. O grup fotoğraftan da vermedim onlara. Arasına: 'Film gazetede duruyor.' demeyi unuttum. Çok girdim çıktım oraya, hepsini tanırım.»

O çizmelilerin tabutu taşıyıp taşımayacaklarını bilmediğim için Sunullah'a :

«Ölü arabasına kadar tabutu götürmek için, taşıyacak birkaç gar hamalı tutalım.» dedim.

Sunullah koştu. Üniformalı birkaç hamal ile geldi. Tren de bu sıra gara giriyordu. Durdu, hamallarla vagondan tabutu aldık, araba hastahane buzluğuna götürecekti. Tabutun baş ucundan ben ve Sunullah tutmuştuk. İki yanında kahverengi, kolları kırmızı şeritli elbiseleriyle, siperi gıcır gıcır parlayan, çepeçevre kırmızı bir bandla süslü kasketleriyle hamallar, tabutun arkasında lâcivert giysili çizmeliler, «Bir anlık saltanatın» tadını çıkara çıkara, garın dış kapısında bekleyen ölü arabasına doğru yürüdü. Hüseyin Ezer de bu saltanatlı gidişe alkış tutar gibi «şak şak» fotoğraflarımızı çekiyordu.

bir çocuk kadar kalabalk

izzet göldeli

Göçü alıyorum

Kasnakların ayrıldıkça
Deli bir sevinçle
Sözcüklerin kabardıkça gırtlığında
Boynun
Budanmamış yeminli acıyı
Sökerken gövdeme
Alnım
Yeryüzünün yaşıyla denk
Saçlarım ölüm içindedir

—Aşıla
Avunçlar, yıkımlar anası
Yakıcı meleklerini
Alçıdan kahramanlarıyla beslenen
Sürgün toprağı
Ellerim bir kuduz uykusu sağsın
Doruklarla çırpınan gövdene
Şu küçük canım
Boğulmaz sevinçler
Pençeleri
Çarpıntılı kanatlarıyla
Umarsız boyutlarını geren
Yeni canlar katsın
Kanına - dilerim

Gök kanıyor
Günü sağarken gözlerim
Bir düş ölüsü için
Ne çok yer vardır
Yaşamı kusacak...

Ahi pencerelerinde
Dayıların
Teyzelerin izleriyle

Dedelerin «seksensekiz kaşla»
Takılıp kaldıkları
Puslu yıllarla
O hep sevdiğimiz
Akşam resimleriyle
Bir ev çizerseniz
Önlüklü sevinçlerimden başlar
Usulca beklerim

Usulca bekledim Coşkuyu
Molalarla, molalarla
Gittikçe buğulanan onsekizin şarabıyla
Bir dil tüccarı yığarak
Kafelere, semaverli yerlere
Asfaltilara
Boş yere bir sevginin uçlarını arayacaktık
Yıllarca

Bir çocuk kadar kalabalık
Ağın bir çarpıntıyla döndük
Kanatlarımıza
Sığmadı kanatlarım
Bulvarlara, akrostişli pencerelere
Dokuzonbeşlere, aruzla
Mali sultanlardan, neon kusuntularından
Döktüğü gagasıyla
İçimizde bir yerleri döğen bu kent
Artık kandırmıyordu
İşte, tunçtan faizi
Meyhaneler, bankalar ve bono kalabalığının-
Karlara çatlayan türküsüz kasabalar
Kovulmuş dağlar ve
Mistik gölgesi yalvaçların
Umudunu da satmış acı
Sağdıçım olan fıslıtı istasyonları
Genç, Yerköy, Himmetdede
Evreni sessiz soluklarıyla delen
Yalnızlık ustası ağaçlar
Ve-

Adınla bulanana, durulanan
Bir su akıyordu
Yanıbaşında

-Korunacak bir şeyler arttı mı
Anılardan, bir kaç mermer parçasından
Bir dergiye, yarılanmış bir öğleye
Vurdukça yüzlerimiz-
Ataraksiya
Adın daha bir dirilmiş
Alıyorum göçü

Omurgaların fıskırıyor
Kıpırdadıkça
Göğüsledikçe sayısız damarlarını
Borsa siluetlerini
Pinekleyen, kaydırık oynayan rotatifleri

ikiçeşmelik kendi kınından aksın
Bir çapraz atarak bulvarlara
Geldikçe
Kentın sırça damağına
Kırkbeşliklerden eritilmiş
Budala fııldakları.
Atmiklarla doldurarak
Rıhtım, butik, kafe kırıntılarını, kadroları..
Siz-
Hangi grafikle onaylandınız

Yeni bir çağanoz akıntısına
Bellek aramaktan yorulmadı mı
Haftalık ekstralar
Ama dostlarım, sağdıçlarım
Tepeliyor bu keskin çizgi
Soluklanarak
Gürçeşme'den, Bozyaka'dan..

Şarkılarla, bir tutam sevgi blöfüyle
Oğlanlarla gevşetilmiş
Kale
Bir intihar ikindisinde
Dumanaltı çocuklarıyla
Çardaklı kahvelerden kazıdığı
Üç ihtiyarla
Ağlıyor işte
fırlattığın olarak
Boşluğa adlar

Katılıyorum küllerine
Söndürürken bütün kavramları
Altmışdokuz.
Yetmiş.
Yetmişbir-

Boşaltıyor bozkırı
Tekerlekler
Biçerek kilometreleri
Saplanacağım yeni bir kente
Sersem bir mayın gibi
Süprülüyorum
Ayetlerle tartılmış kasabalardan
Sürgün defterinde-
Karekökü alınmış ozanlar
-Redif de düşüren alınına-

Sayırsız yüzlerinden birinde
Şu çopur gülüşün düşürdüğü
Yunus,
Betiklere ötelenmiş
Bir toprak akıyor
Sürgün defterinde

Ölümlle biçilmiş
Bir yüzün mü vardı
Yetmiş.
Yetmişbir.
Yetmişiki-
Alıntılar içinde yaşam

İşte puslu bir otel odasına
Düşüyor Ankara
Betondan süzülen
Sözcüklere eş

İşte usanmaz
Bitmez bir tem sokulu-
Nice şavkıyla, gürültüsüyle
İncecik kanını biler
İstersen adına
Yeryüzü sılası de
İstersen-
Coşkunun yaşamla dalaşması
İnsana ağarması de

Bir dipnot düşüyorum
Sekerken
Topallarken
Koşarken
Koparken filizlenen.
Tohumdan

Açalyalara daldırılmış
Deliklerde donatılmış kalabalık
Arayadursun kilit taşını
Süper programlarda
Tv. ekranlarında
Ağzın köpük içinde
Yanlış kardeş Nietzsche'den

Koparken filizlenen
Yine de

«Yaşamı aşacak bir belirti arıyoruz.»

Pırangaların
Okullular, ebabiller
Yorumu gökyüzüne bırakmış mor bıyıklar
Adresi göçmen kanatlılardan kısa
Salgınlar, buzluğanlar
Köpekler, köpekler, köpekler
Döküyor, sevgili kent

Pırangaların
Batarlar, beylik istanbullar
Allegro atanmalar
Armonik ve kavruk bir ses döküyor
Cüz keselerine

Adın Bendimahi-
Bu köşede.
Albastı ve bıçılğanlarla
Kar tünellerine ve yağlı karanlığa
Bastırдыңın Palu, argıtlar
Bozarıyor
Aldırmadan
Sonsuz poliçeler göğüne

Aldırmadan
Alabros kırkılmış saçaklarına
Boşaltılmış bir yüze adanan
İsli bir şarkının sözlerini sarhoş ediyorum

Rakım 1720 metre
Kürdi takvimde
-Eşkiya ateşi gözlerken
Baltaya döndü gözlerim

Bonservisli ağalara bakarsan-
Aşarlara diriltilmiş
Tozlu baldırların
Pürüzsüz bakışların ve
Kasketine ve gözlerine sığmayan
Namlusuz haykırışın.
Oysa, eflatun bir su bellemişsin
Kurtlara eş
Bir mim bile eksilmedi
Yaşama sevincin değdikçe
Değdikçe toprağa
Hangi yaprağı koparmadın
Mezhepler tarihinden

.....
Bir inilti kovalarsan
Yaşlı sularca-

Bir görüntünün kekelediğini
Göreceksin hep objektifte

Van mahreçli bir kanaviçede
Avunçsuz bir düğüm olarak
Çıkıyorum yola..

Evet,
Gerçek şampiyonları
Damıtık aydın

Kapışıyoruz yine
Aynı vezinde

Geçen sayımızın 1. sayfasında yayımlanan :
DAĞTEKKE - 1955 şiirinde aşağıdaki yanlı-
lar olmuştur.

kapıkulu - kapıkule, ajaskar - ajansker
olarak basılmıştır. Özür diler, düzeltiriz.

edebiyatta türkiyeli olmak

ahmed inam

X, y, z, u, w... gibi ülkelerin var olmakta olduğu dünyada, bu ülkelerin birinde doğup, dünyaya, insanların doğayla, kendileriyle olan savaşlarına, içinde bulunduğu ülkenin yaşama biçiminden bakmaya çalışan bir bireyi düşünelim. Diyelim ki, ben, Ahmed İnam, dünyanın X gibi bir ülkesinde, tı gibi bir anda (1947) doğdum. Doğanın bana verdiği fizik yapısıyla, benim ne kertede, nasıl **x iyeli** olduğum sorusuna yanıt arayacağım eldeki yazıyla. X gibi bir ülkenin xı gibi bir bireyi olarak, üstelik eli iyi kötü kalem tutan, okur yazar bir bireyi olarak x'deşlerim, yani x², x³, x⁴... xⁿ gibi bireyler arasında onların ortak yaşama biçimlerini, dünya görüşlerini taşımak bakımından **yerim** nedir?

Önce beynimi sancılara boğan x'iyelik, y'iyelik, z'iyelik... gibi ayırmalardan yana olmadığımı söylemeliyim. Ama benim doğduğum tı (1947) ve öleceğim t² (?) anı içinde böylesi ayırımın bütün dünyada egemen oluşunun acısı içindeyim. Pasaport veriyorlar bana, nüfus kâğıdı veriyorlar, üzerimde x'liği taşıdığımı söylüyorlar. Bütün ülkelerde yaşayan insanlar beni biliyorlar: alınma bir damga vuruyorlar: sen x'lisin.

Dünya öyle dönüyor, yani ülkelere ayrılarak dönüyor, çıkar kümelerine parçalanmış olarak dönüyor üstelik.

Dünyanın bu dönüşüne karşıyım.

Neyi kurtarabilirim karşı olmakla? Bu ayırım **gerçekse**, onun ayırına varıp, dünya kabuğu üstünde ne olduğumu, kim olduğumu belirlemeliyim. Gökyüzüne çıkanlar dünyanın bir olduğunu görüyorlar. Soğumuş lavların üstünde çıplak ayaklarım. Duyuyorum.

Ne demeye geliyor öyleyse, x, y, z, u, w... gibi ülkeler arasında x'li bir xı bireyi olmak? X'i-

yeli olmak ne demek? Hangi x₂, x₃, x₄, x₅... x_n bireyine sen x'i yelisin diyeceğiz?

Eğer sorun, x₁ bireyinin x ülkesinde yaşamasının x'i yelilik için yeterli olduğunu söylemekle bitseydi, benim bu yazıyı yazmama gerek kalmazdı. Belki kimi kişiler, bunu böyle sanıyorlar. Benimse içim hiç de rahat değil. Ben acaba x'i yeli miyim, eğer öyleysem, nasıl bir x'i yeliyim acaba?

Benim x'i yeli olmam kimi koşulları gerçekleştirmeme bağlı.

Eğer x'i yeliysem, x ülkesinde yaşayan xdeşlerimi benimsemem gerek. Kendimi onlardan biri gibi saymam gerek. X₁ bireyi olarak en aşağı bir x₂, x₃, x₄... gibi bireyleri **sevmem**, belki hepsini sevdiğimi sanmam gerek. Kısaca bireyler arasında ruhsal ilişkiye geçebilmem gerek. Onlara **ilgisiz** kalmamam zorunluluğunu anlamalıyım.

Herkes bilir ki, bir ülkenin bireyleriyle ruhsal ilişkilerde bulunarak o ülkenin vatandaşı olunmaz. Toplumsal ilişki de yeterli değildir. X'i yelilik için X'lerin ortak yaşama biçimlerini (kültürlerini mi demeliyim?) dünya görüşlerini kavramalıyım. Türkiye'li Ahmed İnam, Türkiyeli dostlar ve düşmanlar edinmekle Türkiyeli olamaz, onun 'gâvur' dost ve düşmanları da olabilir. Türkiye'nin kırlarını, ormanlarını, denizlerini bilmekle, okullarında okumakla da Türkiyeli olunmadığını bilir. İşte hep bunları aşan birşey var. X₁, xdeşlerini yakından incelemeli burada. X'lerin dünya görüşü ve yaşayış biçimlerinde, y, z, u, w'lerden ayrı yerleri nelerdir bunu bilmeli. «Xdeşlerim siz nerede, nasıl bir ortaklık taşıyorsunuz doğanın karşısında» diyebilmeli. Bunu günlük yaşayışında gözlemlemeli. Xdeşlerinin ya da yabancıların yazdığı kitaplardan xdeşliğin varsa, ana niteliklerini bulup çıkarmalı. Kim bilir belki de xdeşlik diye birşeyin olmadığı sonucuna bile varabilir x₁. Ama önce oturup bir güzel kafa patlatmalı.

X ülkesinin devraldığı bir tarihsel birikim var. X₁ bunu görüyor. Kendisine babasından, anasından, dedesinden geçen nitelikler var. Geçmişten kalan, yaşlıların yaptığı evlerde, okullarda, kütüphanelerde yaşıyor. Kitapları okuyor. Fabrikalarında çalışıyor. İşte bu geçmiş acaba xdeşleri gibi kendi üzerinde de bir x'i yelilik yaratıyor mu? X₁ yarattığına inanıyor. Ahmed İnam, Türk tarihinin, şu yazısını yazarken, kendisini şu ya da bu biçimde etkilediğine inanıyor.

Soralım x₁'e : Nedir bu zamansal yükün xdeşleri ve kendisi üstünde belirlediği? X₁ yanıtıyor. X₂ de, X'i yeliğin ne olduğunu soran, üstelik tarihsel belirlemenin az ya da çok geçerli olduğunu varsayan meraklı bir x'deşi x₁'in. O da yanıtıyor aynı soruyu. Sorular birbirini tutmayabiliyor. Neden? Çünkü, x₁ ve x₂ tarihi kendilerine göre yorumlamışlardır.

X₁, y, z, u, w ülkelerinin etkisini de duyuyor. Onların dilini öğreniyor, müziğini dinliyor, şiirini okuyor. Eşyalarını kullanıyor. Dünyanın bir ucundaki y ülkesinin etkisini damarlarında duyuyor x₁.

Şimdiye bakıyor. Şimdinin X ülkesindeki sorunlara yaklaşıyor. Xdeşlerinin bu sorunlar karşısında aldığı tavıra bakıyor. Dünyanın bir ucundaki ülkelerin bu sorunlara etkisini görüyor. X₁, yerini X ülkesinde kendini arıyor. Ahmed İnam, Türkiye'de yerini arıyor.

Xdeşleri x₁'i bir yere oturtmuşlar oysa. Xdeşleri içinde x₁ rolünü oynadığını y'li bir toplumbilinciden öğreniyor. Öğreniyor ki bireyler yaşadıkları toplum haritası içinde bir yer tutarlar, bu yere diğer x'ler, giderek y, z, u, w'ler tarafından belirlenir.

Xdeşlerini incelerken, Xdeşleri arasında a'lık, b'lik, c'lik gibi kendisince yapay, ama toplum koşullarının belirlediği özelliklerinin olduğunu gözlemliyor.

O hala x'i yeliğin ne olduğunu anlamaya uğraşıyor.

Acaba xdeşliğin, belli bir dünya görüşü ve yaşama biçiminden gelen bir **alinyazısı** var mı? X₁, determinizme inanmıyor. İnsanların kendilerini belirleyen koşulları aşabileceğini düşünüyor. Yalnız dünyanın zaman akışı içinde her anında insanların belli koşullar altında olduğunu da biliyor. Bu koşulların bütününe, alışılmış anlamının dışında, belki x ülkesinin dilinde daha yaraşır bir sözcük bulamadığı için alinyazısı diyor. İnsanı çağdaş dünyada bir koşul aşıcı, doğayı, doğanın kendi üstünde yarattığı yabancılaşmayı aşıcı, koşula gelmeyen bir varlık olarak düşünüyor.

Yine de görüyor ki, xdeşlerinin ortak sorunları, doğa ve kendilerinin karşısındaki savaşta üleştikleri nitelikler var. Nitelikleri gözden geçiriyor. «Bu niteliklerde saklı olan trajik yan nedir acaba?» diyor. Her x bireyinin doğa ve toplum koşulları altında, doğa ve toplumun insan usunun yalarına göre işlenilmediği için ortaya çıkan **igreti** yanlar taşıdığına inanıyor. İnsanın karmakarşık davranışları ve işleri arasında, doğaya ne denli egemen olsalar da eksik kalan, umulmadık anlarda ortaya çıkıveren us dışı niteliklerinin olduğunu sanıyor. Çevresindeki bireylerin us-dışı, beklenilmeyen davranışlarından çıkarak, dünyanın tarih boyunca felâketlerle çalkalanışına vardiıyor bu trajedinin nedenini. Kitlelerin yok edilmesini, insan onurunun yeryüzündeki yerinin sifıra indirgenişinin halâ dünyanın bir çok yanlarında sürüp gittiğini biliyor. Usa ve sağduyuya, bireylerin kendi güçlerince varolabilecekleri, kimsenin kimsenin varoluşunu sömürmeyeceği bir dünyanın ancak doğa-insan, insan-insan ilişkilerinin yeniden düzenlenmesiyle gerçekleşeceğine gönül bağlıyor.

İşte xdeşliğe bakarken kafasının arkasında yatan şeyler... Xdeşlerinin dünya sorunları karşısında acılarına böyle bir gözlükle katılıyor.

Xdeşleri onun için en önemli sorun, çünkü dünyada, değiştirebileceği en yakın toplum, dünyada en çok etkilendiği toplum X'iye.

X₁, xdeşlerinin sorunlarına karışıp çözüm arıyor. Sorunların saptanmasında ve çözümünde anlaşabileceği xdeşler buluyor kendine, x₃, x₄,

x₁ gibi... Şimdi, x₁, X'iyenin sorunlarına nasıl çözüm aramalı ve çözüm getirmelidir ki, x'iyeli sayılsın? Çünkü, X'iyenin sorunlarını kendisine sorun edinen herkesin x'iyeli olduğunu sanmıyor.

Buraya dek, x₁'in edebiyatçı olduğunu sakladık. X₁ bir dünya vatandaşı, x'iyeye vatandaşydı. X₁, X'iyede edebiyatla uğraşiyor. X diliyle düşünüyor. X dilinde şiir, roman okuyor. X₁'in temel kaygısı, X edebiyatı, y, z, u, w edebiyatları değil,

X₁, nasıl x'iyeli olduğunu ararken, geçmişe ve şimdیه, y,z,u,w ülkelerine bakıyorsa, edebiyatının da geçmişine, şimdisine, y,z,u,w edebiyatlarına bakıyor.

X₁, kendince yakaladığını sandığı **X'deşlik** açısından kendisini x'deş kılan koşullar açısından sokuluyor edebiyata.

Baktığından rahatsız oluyor. Kafasında oluştuğu, kendince x'deşliğin temel niteliklerini ararken edindiği bulgulardan geliştirdiği kuramla, edebiyattaki rahatsızlığını karşılaştırıyor.

Edebiyatın ve ülkenin sorunlarından, yeni bir kuram çıkarıyor. Kuramı esnek, genişlemeye hazır. Yanlışlanmaya açık. Rahatsızlığının nedenini arıyor.

X'deşleri edebiyata gerektiğince eğilmiyorlar. Herbirinin ayrı yaşama kaygıları var. X₁ görüyor ki, edebiyat, okuyucuların çok az bir bölümünün uğraşısı. O çok az bölüm de bir takım alışkanlıkların, rahatlıklarının içinde. Heyecan ve atılımlar cılız... Edebiyatın estetik, toplumsal sorunları dar kalıplar içinde ele alınıyor. Eleştirme yöntemleri gelişmemiş. Beğeni ayırımlarının temellendirilmesi yapılmıyor. Sen ben kavgaları sürüp gidiyor.

Bir takım x'ler var, yazsalar da yazmasalar da olur. Bir yığın dergi sayfasını doldurup, x ülkesinin edebiyat beğenisini daha yeniye, devinene çevirmemek için ellerinden ne geliyorsa yapıyorlar. Kendilerini x'iyeli sanıyorlar çünkü. X'iyede edebiyat bütün x'deşler içindir. Onlara göre, ancak kendi anladıkları, çağın gerisindeki edebiyatı x'iyeliler benimser. Bunlar, yazık ki, çok kötü koşullar altında yetişen edebiyat öğretmenlerini, taşrada edebiyat öğrenmeye çalışan edebiyat sevdalılarını, kişiyi dünyayı görmede daha ileri götürecek edebiyatları görmek isteyen yeni yetişenlerin büyük bir bölümünü avutuyorlar.

X₁ biliyor ki, bu değildir edebiyatta x'iyelilik... Kokuşmuş ortama bulaşmamaya çalışıyor. X'iyelilik **orta - beğenili**, rahat okuyucuları hipnotize etmek değildir. X'iyelilik, alışkanlıkları, rahatlıkları kovmakla başlar. X₁ bu çabasında kokuşmuş ortama karşı, x'deşleriyle el birliği etmek zorunda. Önemli sorun da bu.

Daha başka X'ler de var edebiyatta. Onlar ortamı değiştirmeden, bu ortamda var olmaya çalışıyorlar. X edebiyatının kokuşmuşluğunu onlar da biliyor belki, Arkadaşlarıyla birlikte x₁ ister istemez bu ortamın etkisinde bir yanıyla. Ama kokuşmuş ortamı ortam sayan x'ler daha çok etkisizdeler ortamın.

KOVUŞTURMAYA YER OLMADIĞINA

DAIR KARAR

Yıldız İncesu'nun dergimizde yayımlanan «Şarkılı Öykü» adlı hikâyesi üzerine soruşturma açılmıştı. Takipsizlik kararına dair Ankara Basın Savcılığı yazısı aşağıdadır.

Basın Hz : 1973/44

Basın Ka : 1973/26

«Ankara Sıkıyönetim Komutanlığının 4/3/1973 tarih ve Ad. Müş. 1973/11171 - 6 (D.I.) / 3672 sayılı yazıları ile Dost dergisinin Aralık 1972 tarihli sayısındaki Yıldız İncesu tarafından yazılan «Şarkılı Öykü» isimli hikâye ile ilgili olarak Yazar Yıldız İncesu ile derginin sorumlu Yazı İşleri Müdürü Nezihe Şengil haklarında yapılan hazırlık soruşturması sonunda,

Yıldız İncesu tarafından yazılan «Şarkılı Öykü» isimli hikâyenin TCK. nun 142, 311, 312 nci maddeleri ile sair mer'î mevzuatımıza aykırı bulunduğu dair her hangi bir delil elde edilemediğinden bu konu ile ilgili olarak âmme adına takibat icrasına mahal olmadığına kararın savunmaları alınan Yıldız İncesu ile Nezihe Şengil'e tebliğine CMUK. nun 163 - 164 ncü maddeleri gereğince karar verildi.»

7/3/1973

M. Zekai TURAN

C. Savcı Yardımcısı

DOST YAYINLARI SUNAR

Mehmet DOĞAN'ın

TEKRARIN TEKRARI

— inceleme, eleştiri —
kitabı çıktı. 8 Lira

Başka x'ler? Toplumu edebiyatla düzelterek x'ler? Söyledikleri gibi namuslu mu onlar? X₁ merak ediyor edebiyat namuslarını. Edebiyatı duvar afişi sanan x'ler... X₁, edebiyatla dünyanın değişecekse, herşeyden önce edebiyatı bilmek, sar olsa da bu konuda. Ama dünya **edebiyatla** değişecekse, herşeyden önce edebiyatı bilmek, edebiyatın nasıl bir toplum değiştirici olduğunu anlamak gerek. Edebiyatın iç yasalarını estetik kurallarını, toplum için her umutlu sözün edebiyat olmayacağını kavramak gerek.

X₁, x'iyeli olmanın koşullarını yokluyor: Kokuşmadan, gereksiz söz oyunlarına girmeyip, gücünü tüketmeden. X'deşliği kim yakaladı edebiyatta? X₁, x'ler arasından çıkıp, somutlamak istiyor değişmesi gerekeni. X₁ değil Ahmed İnam, X'iyeli değil, Türkiye'li olmanın acısını yaşıyor.

GEÇEN AYIN İÇİNDEN

(2. SAYFADAN)

annesi Polonyalı, babası İtalyandır. Milosz, Lituanıyalıdır. vb. Fakat İsraililer Kafka'yı Yahudi olarak değil Çek yazarı olarak görürler. Apollinaire ile Milosz Fransız şairi sayılırlar. Bir çok Belçikalı şair Fransız edebiyatı içinde yer alır. Hatta Picasso'ya İspanyol ressamı demek güçtür. Rus Poliakov, bizim Fikret Muallâ gibi onun da yeri Fransız ressamı arasındadır. Fakat bir Türk şairi, bütün bir ömür Paris'te de yaşasa, Fransa'yı da anlatsa, yazdığı dil Türkçe ise Türk şairi olarak kalır.

Öbür sanat kollarıyla, öbür üretim alanlarıyla karşılaştırılınca edebiyatımız hiç de kısır sayılmaz bizim. Aksine, şairlerimizin, yazarlarımızın ünlerini yıldan yıla yurt dışına yaydıkları, bütün olumsuz koşullara karşı, çevrildikleri dilde beğenildikleri görülür. Unutmamalı ki, bir toplumda edebiyatın gelişmesi (ya da gelişmemesi) ekonomik, sosyal etkenlere bağlıdır. Sunu ile istek (arz-talep) yasası, sürüm, pazarlama koşulları, toplumun siyasî yapısı, özgürlük, hoşgörülük anlayışı, düşünce düzeyi, edebiyatın üstünde açık etkilerini gösterir.

OKUR AZLIĞI

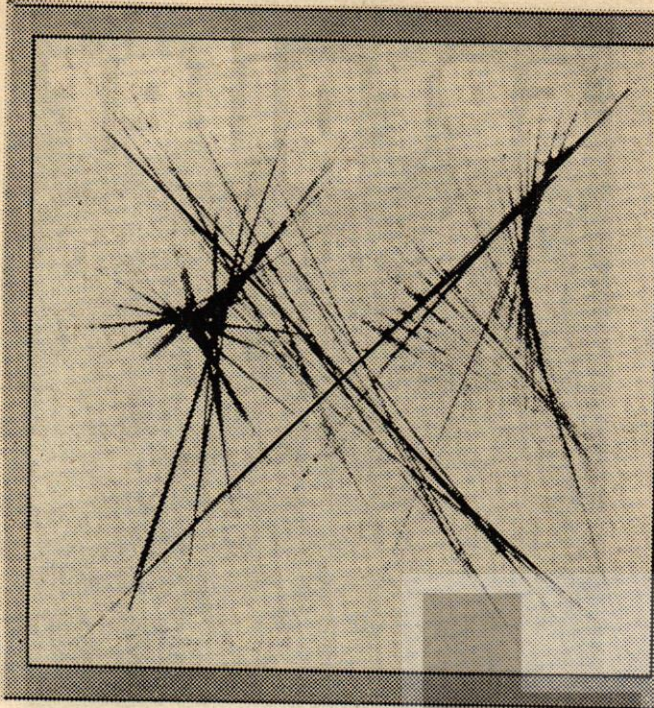
Araştırılalım biraz: Kime sesleniyor Türk edebiyatçısı? Yazdıklarının alıcısı kimdir? İnsan sayımız 36 milyondur diyoruz. Bu sayının içinde edebiyatçıyı ilgilendiren önce okur yazar olan dörtte bir, 9 milyon ile, bu dokuz milyon içinde de okuma çağında olan 4-5 milyondur. Yani Türk Edebiyatçısı, bu dokuz milyonun içinden yetişiyor henüz, yetiştiikten sonra da bu dokuz milyonun yarısına seslenebiliyor. Burada, kitap almak isteyen bir kimsenin günün ağır ekonomik koşulları altında kazancının ne kadarını kitaba ayırabildiğini, bizde okuma sevgisinin hangi yaşta başlayıp ne kadar sürdüğünü, bir de bunun yanında yabancı kültürlerin toplumumuzdaki geniş etkisini, kitap piyasamızda, tiyatrolarımızda çok düşük çizgideki yabancı yazarların bile kclaylıkla yerli yazarların önüne geçebildiklerini bir bir anıyacak olursak sonuç şudur: Türk şairini, Türk yazarını okuyan bir avuç lise, üniversite öğrencisi ile, aralarında öğretmenlerin çoğunlukta olduğu ikinci bir avuç aydın grubudur. En iyimser bir hesaplama ile iki grubun toplam sayısı 30 bini aşmaz. Üstelik de çoğunluğu ile dar gelirli olan bu okuyucu kitlesinin ayda ortalama on beş liralık kitap aldığı, bu kitaplardan yarısının yerli yazarlara ait olduğunu kabul etsek yayıncılarımız yazara kitap fiyatının yüzde onu ölçüsünde telif hakkı ödediklerine göre, Türkiye'de bütün edebiyatçılara düşen aylık kazanç toplamı 22.500 TL'dir. Yani edebiyatçılarımız bu toplamı bölüşeceklerdir (gördükleri ilgi ölçüsünde) aralarında. Bunun içindir ki, edebiyat meslek değildir henüz bizde. Öte yandan, romanın, hikâyenin, yaygın olanakları; oyunların oynanma şansları da çok dar, çok kısıtlıdır sanat dünyamızda. Dört beş dergimizde ayda ancak 7-8 küçük hikâye, günlük gazetelerimizde de yılda sanat değeri olan ancak bu sayıda roman yer alabilir. Yazarlarımızın her yazdıklarının bazı çevreler tarafından nasıl kötü gözle karşılandığı ise herkesçe bilinir. Bütün bu olumsuz koşullardan sonra bizde şiir yazmak, edebiyatla uğraşmak için kimse eline kalem almasa bile yeridir ama, edebiyatçılarımız yine de bütün güçlüklerin üstesinden gelerek yeni yapıtları ile durmadan yüzümüzü güldürürler bizim.

sergiler

kaya özsezgin

Devlet Galerisinde

Cumhuriyetimizin kuruluşunun ellinci yıldönümü dolayısıyla göreceğimiz sanat gösterilerinin ilki, galerinin büyük salonunda Amerikan Büyükelçiliği ve Türk-Amerikan Derneğinin ortak çabasıyla düzenlendi. Çağdaş Amerikan sanatçısı **Albert Friscia**'nın eserlerinden oluşan bu serginin bir bölümü, son on yılın sanat akımlarından birini de ayrıntılı biçimde ortaya koyuyordu. Kinetik sanat ya da «kinetizm» adı verilen bu akımın bazı örneklerini, gene aynı yerde geçen yıl açılan yeni Amerikan heykeli sergisinde görmüştük. Gerek bu sergi, gerekse Friscia'nın çalışmaları, bilimsel buluşlardan geniş ölçüde yararlanan çağdaş Amerikan sanatının teknoloji ve endüstriyle paralel yönlerini bütün açıklığıyla ortaya koyuyordu. Plâstik sanatların geleneksel eğilimler karşısında 1920'lerden bu yana geçirmekte olduğu evrimin ve kısa süreli aşamaların son halkalarından birini temsil eden bu çalışmalar, otomatik programlı ışık ve biçim değişimleriyle, seyircide şaşkınlık uyandırıyor, öğrenme merakını kamçılıyor, bilimin etkileyici yönlerini açığa çıkarıyor. Öyle ki, bu etkileyici yön, bir yerde sanatçının yaratıcı gücünü yönlendiriyor ve bizzat bilim adamlarının, elektronik mühendislerinin işe karışmalarına yol açıyor. Friscia'nın «kinetikrom» adı altında sergilenen duvara asılı ışık kutuları içinde, düzenli aralıklarla değişen ışıklar ve biçimler, uzay insanına çağdaş masal dünyasının kapılarını açıyor, onu başka ve değişik bir evrene sürüklüyor. Durağanlığı ve monotonluğu giderek kanıksayan, yaşama düze-

ALBERT FRISCIA

nine her geçen gün yeni bir boyut eklemeye çalışan günümüz insanı için, gerçekten ilginç bir evrendir bu.. Ne var ki günümüz insanı, her iklim kuşağında aynı değildir; farklı hayat biçimlerinin ve çevre koşullarının etkisi altındadır. Bilimsel olanakları, yaşadığı günlük hayatın her anı içinde algılayan ve teknolojik dünyanın bilincinde olan insanla, teknolojiyi hayatına sindirememiş, o teknolojinin gerektirdiği ekonomik düzeye henüz yeterince ulaşmamış insan arasında, kinetik sanatı yorumlama açısından elbette birtakım farklar bulunacaktır. Yarattığı ürün karşısında yabancılaşan, kullandığı makinanın egemenliği altına giren «yeni dünya» insanı için, aynı makinanın geniş ölçüde katkıda bulunduğu hareketli ve değişken «heykeller, ışıklı biçimler, kuşku yok ki birer «sanat eseri»dir. Karşısına geçilip bir «temaşa» eserini seyrederek gibi ilgiyle izlenecek, alınıp duvara asılacak, bir dekor öğesi biçiminde değerlendirilecek.. Seyirciyle sanat eseri arasındaki ilişkilerin yeni ve çağdaş bir açıdan değerlendirilmesi demek olan bu gibi çabaların, sözünü ettiğimiz insanı tanımlayan, belirten bir yönü vardır ve bugün için buna sırt çevirmenin de pratik bir yararı olduğu pek söylenemez. Kinetik sanat da, günümüz esprisinin yeni bir halkasıdır. Ama bilimsel olanaklardan yeterince yararlanmamış, ya da yararlanma dönemine henüz girmiş olan insanda bu «kinetikrom»lar, biçim dünyasının kapılarını aralamaktan çok, bilimsel niteliklerinin çarpıcılığı ile etki yapacaktır. Belki kinetik sanatın amacının, doğrudan doğruya bu olduğunu, bilim yönü kuvvetli bir «choc» yaratmanın ötesinde fazlaca sanatsal bir etkiden söz edilemeyeceğini savunan kuramcılar vardır. Açıklama broşürlerinde, sanatçının biyografisinin

yanı sıra kişiliğinin yorumuna ilişkin cümlelerde sık sık bilimsel terimler kullanılması, işin estetik yönünden çok bilimsel ve teknik yönünün ağırlık kazanmış olması da bu gerçeği gösteriyor zaten. O halde önce bilim adamı, yani elektronik mühendisi, yani kimyacı ve fizikçi.. Hele sanatçı biraz beklesin bakalım sırasını...

Görülen odur ki, bilimle sanat arasındaki karşıtlığın, sanat yararına yorumunu yapanlar, kinetik sanat konusunda biraz daha «tedbirli» davranmak, bilime genişçe bir pay ayırmak zorunda kalacaklar.

Friscia'nın sergisinde, kinetik sanata ilişkin çalışmaların yanı sıra, dinamik hareketin çoğaltılmasına dayanan desenler ve figüratif-soyut izlenimler oluşturan litho-baskılarla heykeller de yer almıştı. Sergisiyle birlikte bir de konferans veren Friscia, son yirmi yılı kapsayan kinetik çalışmalarından bazı örnekleri müzik eşliğinde gösterdi ve hareket öğesini birinci plânda tutan desenlerinin yorumunu yaptı. Bu desenlerin ortak esprisinde, eski Çin ve Japon estamplarından belirgin izler ve etkiler bulmak olanağı vardı. Bronz ve «polikrom» heykellerde de aynı hareket kaygısı ön plânda geliyordu.

Devlet Galerisinde son bir ayı aşkın süre içinde açılan sergilerin sözünü etmek, ayrıntılı yorumlara girişmek doğrusu pek içimden gelmiyor. Öteden beri bu galeride açılmakta olan sergilerin tutarlı bir denetimden geçmeleri gerektiğini, sıradan sergilere yer vermenin doğru olmadığını, bu gibi sergilerin hiç değilse daha az'a indirilmesinin toplum beğenisini geliştirme açısından büyük yararlar sağlayacağını savundum. Son sergilerin büyük bir çoğunluğu, bu savunmamda haklı olduğu-

dost'dan okurlarına resim notları

Kinetik Sanat (Cinétique Art, Cinétisme)

Kinetizmin sözlük anlamı, bütün fiziksel olayların kaynağını harekete bağlayan sistem demektir. Özellikle son yılların sanat akımlarından biri olan kinetik sanat, bu fiziksel kuramdan hareket ederek, sanatla bilim arasında bir köprü kurdu. Kinetik sanatçıların eserleri, geleneksel heykel kavramıyla temelde bazı karşıt nitelikler getirmektedir. Değişkenlik ve hareket, bu yeni sanat anlayışın asıl ilkeleridir. Öncülüğünü, çağdaş Amerikan heykeltıraşlarından **Alexander Calder** (Doğ. 1898) yapmıştır. Bu sanatçının 1931'de ortaya koyduğu ilk soyut heykelleri, santtaki fiziksel hareketin örnekleridir. «Mobiles» adı verilen Calder'in soyut heykelleri, genellikle küçük ve ince metal parçalarıyla bir sehpaaya dayanmakta, ya da tavana asılı durmaktadır. En küçük hava etkisi bu ince metal parçalarını hareket ettirmektedir. Calder'in 1952'de Venedik Biyenalinde uluslararası heykel ödülünü kazanması ve 1958'de UNESCO tarafından anıtsal bir «mobile» için Paris'de görevlendirilmesi, ikinci dünya savaşından sonra da dev «stabile»lere yönelmesi, bu sanatçının eserlerine ilgiyi çoğalttı. Onun «mobile»leri, son on yılın Amerikan ve İngiliz heykeltıraşları tarafından esin

kaynağı olarak değerlendirildi; ayrıca da teknolojik ve endüstriyel gelişmeler karşısında yeni bir görüşle ele alındı. Sonuçta, bilimsel buluşlara ve elektronik aygıtlara dayanan çağımıza özgü bir sanat anlayışı, özellikle Amerika'da geçerlik sağladı.

Amerikan sanatçısı **Albert Friscia**'nın sergisi dolayısıyla basılan broşürde, «kinetikrom» adı verilen duvara asılı ışık kutuları konusunda şu bilgi verilmektedir: «Albert Friscia'nın görünen hareketlerle ligisi 1937'de değişen şekilleri perde, duvar veya tavana aksettirebilen basit bir kaleydoskop projektörü yapmasıyla başlar. Fakat Friscia, bu tekniği bir sanat şekline ziyade bir temaşa dalı olarak gördü.

«1938 yılı Eylül ayında Friscia, Fortune dergisinde Polaroidin Işığı Altında» isimli bir makale okudu ve bundan polarize ışığın bir sanat sahası olarak olanklarını farkettiler. Bu gelecekteki deneylerinin dayanağı olacaktı. Ancak 1948'de Amerikan Hükümetinin bir bursu ona dört yıl için seyahat edip resim yapmak fırsatını verince ki, polarize ışıkla ilk deneylerine başlayabildi. Bu ilk tecrübeler 1948'de Meksika'da başladı ve 1949'da Paris'de ve 1950'den bu yana Roma'da devam etti. Friscia polarize ışığı bir sanat sahası olarak ciddi bir şekilde araştıranın, ilk defa kendisi olduğu kanatindedir.

«Albert Friscia'nın kinetik eserlerinin, her ikisi de aynı polarize ışık prensiplerine dayanan, iki ayrı yönü vardır.

«Bunlardan ilki basit slayd kompozisyonlarından ışık değişimleri meydana getirmek üzere otomatik olarak programlanmış olan kinetikrom projeksiyon makinasıdır. Bu projeksiyonlar, Roma'da çalışan ve bir elektronik mühendisi olan Mr. Paul Ketoff tarafından özel olarak kinetikrom projeksiyonları için bestelenmiş elektronik ses beraberliğinde gösterilir.

«Friscia'nın kinetik çalışmaları'nın ikinci yönü ise kinetikromlardır. Bunlar 58x58x13 santimetre büyüklüğünde tablo gibi duvara asılabilecek ışık kutularıdır. Bunlar için karanlık bir yer lâzım değildir; herhangi bir normal ışıklandırılmış yerde görünebilirler. Kinetikromlarda ışıklandırılmış bir kompozisyon vardır ve bu kompozisyon kapsadığı bütün renk sahası bitene kadar yavaş yavaş ve sessiz renk değiştirir. Bu ışık kutusunun içinde iki polaroid disk ve kompozisyondaki renk değişimlerini programlayan bir motor vardır. Kinetikromun pleksiglas'dan olan açık yüzünün şekli geometrik açıdan bir daire ile kare arasındadır ve plânını Danimarkalı şair ve ilim adamı Piet Hein çizmiştir.»

Kinetik akıma bağlı sanatçılar, sanayi ve endüstri merkezleriyle çok yakın ilişki kurmakta, bilimsel araştırmalara ilgi göstermekte, teknolojik olanaklardan geniş ölçüde yararlanmaktadır.

mu bir kez daha gösterdi. Kaldı ki, geçen yıllara oranla sergi açma hevesinde bulunanların sayısı bir hayli arttı. Şimdilerde boş zamanları değerlendirilmeden söz açıldığında, akla ilkin resim geliyor. İşi, bir «hobby» biçiminde değerlendirenler, bakıyorsunuz az bir süre sonra resimlerini sergileme yarışına çıkıyorlar. Ondan sonra da bir yığın üstün (!) yetenekli sanatçı, bir yığın kendini aşan (!) ressam.. Üstün yetenek ve aşkın kişilik, sık söylenen sözler arasına girdi artık. Sanatı, bir üslup ve kültür sorunu olarak ele almaktan fersah fersah uzak görünen resimler, galeri bölmelerini dolduruyor birbiri arkasına. Bunlar arasında **Haydar Durmuş**'un birkaç resmi hariç tutulursa, geri kalanlar için iyimser sözler söylemenin pek olanağı yok. Zevkli ve ince bir duyarlılığı geliştiren ve işi nereden tutması gerektiğini iyi kavramış görünen bu genç arkadaşı izlemek gerekiyor.

Alman Kitaplığı Galerisinde

Sanat öğrenimlerini herhangi bir sanatçının atölyesinde sürdürdükten sonra, okulu bitirip kişisel yeteneklerini kullanan genç ressamlar, çoğunlukla bir süre bağlı oldukları atölyenin kurallarını ve eğitimi yenemezler. Bir ölçüde serbest ve araştırmacı çalışma temposunu hâkim kılan atölye hocalarının yetiştirdikleri öğrenciler için bu genelleme biraz geçersiz olabilir ama, bu türlü öğrencilerin dışındakiler, yani öğrenimleri süresince atölyenin katı disiplinine boyun eğmek zorunda kalanlar -ister gönüllü, ister gönülsüz- bu disiplinin izlenimlerini okul sonrası resimlerinde yaşatır, sürdürürler. Etkileri kısa zamanda silmek, kişisel duyarlılığını geniş boyutlar içine yerleştirmek ve yarın için umut verici soylu bir eğilime yönelmek hem usta olarak bellenen kişileri iyi anlamaya ve

muska

algılamaya, hem de bu ustaları bir yerde aşmaya bağlıdır. Çiğunlukla birinci davranış, sağlam bir sanatçı yeteneğinden kuvvet alıyorsa, ikinciye döğürür; eninde sonunda bu ikinci davranışa dönü-şür. Ustalar genellikle birtakım ipuçları verir, tuta-maklar hazırlar. Bu ipuçlarını ve tutamakları güve-nilir bir ikişilik doğrultusunda değerlendirmek, genç sanatçının başlıca uğraşdır.

Birkaç yıl önce Neşet Günai atölyesinden mezun olan **Birol Kutadgu'nun** resimleri bu türlü bir değerlendirme yöntemine yaklaşmış görünü-yor. Belirli birkaç temanın çevresinde sağlam bir desen ve tutarlı bir renk dokusuyla kaynaşan re-simler, şimdilik fazla bir iddia taşımamakla bera-ber -hatta bu resimlerin genel espri açısından atölye kokusunu bütünüyle şildikleri de pek söyle-nemez- zoraki olmayan, rahat bir çalışma tempo-sunu eşit paylarla dağıtıyor. Çelişkilere kapılmak-tan bilinçli bir şekilde kaçınıyor. Bunlar elbet dik kate değer bir başlangıçtır.

Devlet Galerisinde

Devlet Galerisinde geçtiğimiz ayın son gün-lerinde **Melâhat Üren** (1918-1969)'in, **Halit Do-ral'**ın ve **Hulusi Mercan'**ın kişisel sergileri düzen-lendi. Eşref Üren'in eşi Melâhat Üren'in dört yıl önce ölümü arkasından, eşinin elinde ve özel koleksiyonlarda bulunan resimleri, ilk kez aşağı yu-karı retrospektif bir sergi havası içinde bir araya getiriliyordu. Kabul etmek gerekir ki, bu resimlerin genel görünümü belirli ve içtenlik dolu bir kişili-ğin doğrultusunda gelişmiştir ve en ilginç örnekle-rini de portrelerde bulmuştur. Taptaze boyaları fırçasıyla karton üzerine yayan ve hiçbir ön düşün-cenin etkisi altında kalmaksızın günahı ve sevabıyla kişiliğini sürdüren bir heyecanın ilginç aşamala-rıdır bu resimler. Kuşku yok ki Eşref Üren'in res-minden çok şey öğrenmiştir, ama öğrendiklerini kendi yetenekleriyle tartmasını ve sonucu bir pay-da altında toplamasını da bilmiştir.

Halit Doral, bir süre önce aynı galeride kırk yılı aşkın bir çalışmanın belli-başı örneklerini ser-

Ey benim süren yanıışlığım
ve göğsüme inen çerçici
dosta okuntu çıkarmadan
sevdami büyüle

Abdülkadir BULUT

gilemiş ve bugüne kadar uzanan bir sanat serüve-ninin belgelerini ortaya koymuştur. Elbette Halit Doral'ın resimleri, kendi kuşağının resminden ayrı bir resim değildir; olması da gerekmez ayrıca.. Ge-nel bir değerlendirmeye, peyzaj ve natürmortlar-da kuşağının çizgisinden şaşmayan, ama iş figüre dönüşünce kuramsal ve -bir ölçüde de- aksak ka-lan bir resimdir bu.

Hulusi Mercan'a gelince, yüzeysel ve mozaik etkisine kaçan dekoratif bir anlayışla perspektifi bağdaştırmaya kalkan ve bu işini de aralıksız ola-rak açtığı sergilerde sürdüren bu sanatçının tavrı ve tutumu, fazla bir şey söylemiyor ne yazık ki.. Satış resmi oldukları ilk bakışta seziliyor. Pentürün olanaklarını belirli bir noktada tutuyor Hulusi Mer-can, bu noktanın ötesini araştırmıyor. Bu yüzden de derin boyutlardan yoksun tek bir resmin çeşit-lemesini tekrarlamaktan başka yapacağı şey yok-tur şimdilik.

YAŞASIN SANAT DERGİLERİ

(4. SAYFADAN)

da belli bir şiir yeteneği buluna-bilir. Bunun bir köylü çocuğunda bulunuşu da garip birşey değildir bizim için. Ama... Hayyam, Keats, ve İngiltere'de en ünlü Türk ozanı... dendi mi, fazla atan avcılara yapıldığı gibi adamın sözünü yarıda kesip duvardaki çanı «tingir... tıngır» çalarlar sonra.

Gazetelerin sanat sayfala-rından başlayıp nereye geldik!

Düşünceleri çarpıtma diye buna denir herhalde. Konumuza dönecek olursak, gazetelerin sanat sayfaları bu durumlarıyla, sanati bir eğlence aıacı, gelip geçici bir hevesler toplamı olarak alanlara hâlâ birşeyler vermekte belki, ama onlara yanlış bir sanat bilinci ve beğenisi aşıladıkları da yadsınamaz bir gerçek. Giderrek, sanat olaylarını ve verilerini bu tip sayfa ve dergilerdeki kısa kısa haberlerden, vurucu haber niteliğindeki notlardan izleyen, kulak dolgunluğuyla sanat bil-

gesi olmağa çalışan bir okuyucu kuşağı yetişmekte. Geleceğin sanat eri kaynağı olan okuyucuların bu durumu, geleceğin sanatı üzerinde karamsarlığa götürmeli bi-zi.

Okuyucu ve onların içinden çıkacak olan yeni sanatçı kuşağı, sanat dedikoduları, kısa sanat haberleri ve özetlerle değil, sanat eserleriyle boğuşarak, onlarla içli dışlı olarak, sanatın çilesini çekerek, sorumluluk taşıdığı bilincinde olan eleştiriler süzgecinden geçerek yetişecek-tir.

avcılar iz bağladı

Kimin bacakları kuvvetli
diřleri keskin
kaçar kurtulur tuzaktan.

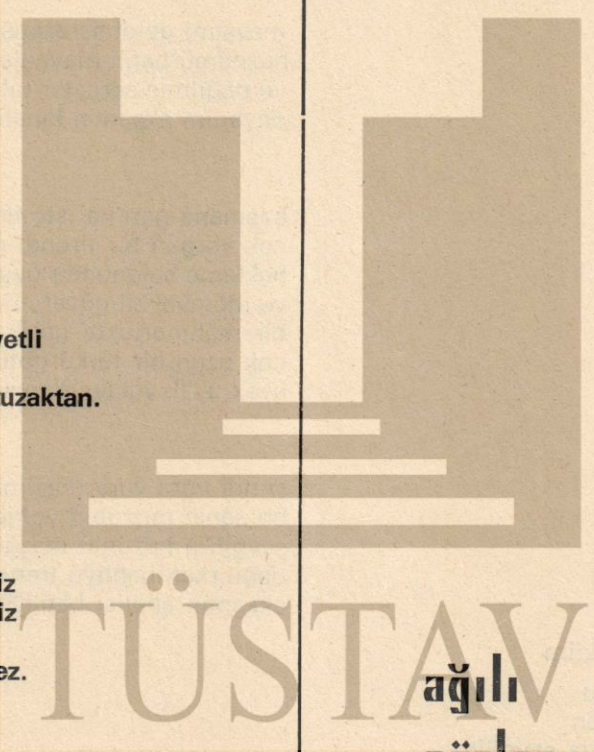
Gün kavuřur
ay ışır
ısrırgan bürür iimiz.
Birimiz, üçümüz, beřimiz
değil binlercemiz
yanar da
yakan odu bilmez.

Yakan oda
dolanan alıya
ısrıran dikene
kim söyler ayıbını?

Sandığı deş, ocağı harla, suyu ılıt
bakarsın at kapı
ıkagelmiř beklediđimiz konuk

ünkü birdenbire kar
ve avcılar iz bağladı.

Ruşen HAKKI

ağılı gözler

Ağılı gözlerin damla damla
Biriken suyu
Durmadan mayalar
Durmadan, durmadan, durmadan
Yođurur hamurunu
arpıla arpıla demir teknede
Daha bereketli ekmekler olur
Sataşıldığında ekmeğe.

Nedret GÜRCAN

II

yıllarca bakacaklar var / ayrı
bir teknenin açık bir denizdeki
noktasının durmadan genleşen boyutuna /
boyutuna dönmüş ve müthiş anıları
başlarında birer yaslı yemeni
- ya sabır - nakışlanmış kıyısına

ve ellerinde bir yerlere sığmazlık
alabildiğine ve bütün gözleriyle
yürekerinin çatalında bekleyecekler
bağırğan bir kan gibi akarken
sürenin olduğundan karanlık

III

mevsimi geldi sararmış yaprakların
hüznümü bağlı mavnalar sıkıntısı
ve dağılmış serçeler telâşıyla
dayadım akşamın kınalı saçlarına

basmane garı'na işte böyle yüzüstü
çok yorgun bir tiredi getiren beni
bekleme salonunda uyuyanları
ve mütevekkil güvercinleri
bir mahmurlukta götürecektir elbet
çok uzun bir türkü götürecektir
uyak uyak yükleyip mısralarına bizi

şimdi vura vura düşümün nasırına
bu senin mızrabın yolgösteriyor
sevgilim hüznü masklar halinde
dağılırken banliyö trenlerinden
akşamın ahalisi banliyölere

ahalinin üç hali

I

bir takım yerlerden çıkıp geldim
durgun sular bir ağıtı sızıyordu
geçtiğim yolların belkemiğinden
yaslandığım dağların yamacında sevgilim
kanyaşı otları gecenin sessizliğinden
tan yeri uğultusuna giderek bitiyordu

sessizlik bağrımı yakıyordu sevgilim
fital işlemez işte işlek bir yara
bir yıldız oğulu gibi açılmış
sarınmıştı gövdemin sağrısına

ve çocuklar masalların kıyılarında
el değmemiş düşleriyle uyurlar gibi
her şey öylesine susmuştu oralarda
gölgesini özleyen büyük bir ormandılar
ve bir budak yarası gülümseyişleri

Devlet Tiyatosu Yeni Sahne'de ikinci tur oyunlarından F. Dürrenmatt'ın iki bölümlük epik oyunu «Strinberg Oyunu» (Ölüm Dansı) nın temsililerine başladı.

Müşerref Hekimoğlu'nun dilimize çevirdiği bu oyunu Asuman Korad sahneye uygulamıştır. Dansların Koreoğrafisini Suna Şenel hazırlamış, dekor Refik Eren, Kostüm Hale Eren tarafından yapılmıştır.

Oyunda Gülgün Kutlu (Alice), Bozkurt Kuruç (Edgar), ve Haldun Marlalı (Dr. Kurt) rol almaktadırlar..

Oyunun yönetmeni Asuman Korad, «Strinberg Oyunu» hakkında şunları söylemektedir :

«Uzay çağını yaşıyoruz.. Ritmimiz, dünya görüşümüz, sinirsel yapımız, boyutların her an değiştiği bu çağa ayarlı... Ünlü yazar Dürrenmatt, Strinberg'in «Ölüm Dansı»nı seyrediyor ve çağdaş bir sanatçı olarak tepki gösteriyor.

Strinberg'in oyununda edebiyat var ve çağımızın ritmine aykırı. Oysa, Dürrenmatt, öze inen çok kısa konuşmalarlar, anlamını yitirmiş, sıkıntılı bir karı koca yaşamını, bütün yönleriyle epik bir oyun biçiminde sunuyor.

ÖLÜM DANSI - Devlet Tiyatrosu'nun bu yılki repertuarında bir eser dik-katı çekiyor : Ölüm Dansı...

Strinberg'in oyununu yeniden yazan Dürrenmatt, Ölüm Dansı'na değişik bir yorum getiriyor. Müşerref Hekimoğlu'nun çevirisinden izlediğimiz oyunda Gülgün Kutlu ve Bozkurt Kuruç büyük bir başarı gösteriyorlar... Asuman Korad'ın rejisi de ilgi topluyor.

25 yıl sıkıntı ve bunalım içinde geçen karı koca yaşamını oniki raundluk bir boks maçı görüntüsünde veriyor.

Kişilikler, özellikle Kurt'a tümüyle

değişik. Dürrenmatt, Kurt'un ağızından toplumsal sarsıntıların nedenini de bir tek tümceyle yansıtıyor:

'Benim çapımda bir iş adamına, senin savcılığın ulaşmaz..'

PETEK OYUNCULARININ YENİ OYUNU BAŞLADI **«ANTIGONE DİYE BİR KÜÇÜK KIZ»**

Petek Oyuncuları «Beyaz Geceler»den sonra seçtikleri yeni oyunları «Antigone Diye Bir Küçük Kız»ı ilk kez 23 Şubat Cuma günü oynamaya başladılar. Oyunun yazarı, bu yıl Devlet Tiyatrolarında «Beckett»le yeniden anımsadığımız Jean Anouilh, çevirmeni ise pırıl pırıl Türkçesiyle ünlü ozanımız Orhan Veli Kanık.

Mehmet Keskinöğlü'nün yönettiği oyun için Petek Oyuncuları «Madalyonun hep iki yüzü vardır, bu kez bir yüzü 'Beckett', öteki yüzü de 'Antigone'dir. Olanaklarımız kısıtlı ama tabiri caizse galiba yüreğimiz kavi» diyorlar. «Hani şöyle iş yapacak bir şey... » diyen dostları «İş mi? Nasıl iş? Ahır zamanda erdem ve özgürlük tutkusundan başka iş yapacak ne kaldı ki...?» diye yanıtlıyorlar.

FAHİR AKSOY'un davası Danıştay'da sürüyor

31 inci Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kurulunun verdiği kararın iptal edilmesiyle ilgili olarak Fahir Aksoy'un Danıştay 12 inci dairesinde açtığı davanın duruşması geçtiğimiz günlerde yapıldı.

Davacı Fahir Aksoy, olayın dilekçesinde etraflıca açıkladığını ve esasen Millî Eğitim Bakanlığının verdiği cevapta da iddialarının tevilli olarak ikrar edildiğinden söyleyeceği fazla bir şeyin olmadığını açıklayarak Bakanlığın davranışının Türk ressamlarına zarar verici bir nitelik taşıdığından iptalin bir zaruret haline geldiğini bildirmiştir.

Bakanlık avukatı, Fahir Aksoy'un iddialarının mesnetsiz olduğunu iptalin gerekmiyeceğini savunmuştur.

Duruşmada söz alan Fahir Aksoy, «Eldeki yönetmelik elemenin nisanın ilk haftasında yapılacağını söyler, onlar 20-21 inde yaptılar, esasen bunu da inkâr etmiyorlar, yine yönetmeliğe göre 2 mayısta açılması gereken sergi 4 mayısta açılmıştır. buna da hayır demiyorlar. diğer yandan sergi açılışından iki gün önce, yani 30 nisanda ödül kararı verilir diyen yönetmeliğin bu maddesi de uygulanmamıştır. Bakanlık bunu dahî kabul ettiğine göre iddia sabittir; ileri sürülen müsteşarın Almanya'da olması gibi, açılış cumartesiye rastladığı için ertelenmesi gerektiği gibi, mazeretler hukuki hiç bir değer taşımaz..» demiştir.

Yakında karar verilecek olan davanın sonucu merakla beklenmektedir.

FOTOGRAF / GÜVEN DEMİNER

ve işte yalnızlığım

can onay

Karanlığın akması bu, arımdan önüme, ilerimdeki aya doğru. Işığı yakmadığım için odamı yalnız ayın solgun, yumuşak, tiz, ak ışığı aydınlatıyor. Gölgem yerini bile saptayamayacağım kadar cılız, yalnız. Ama sezinliyorum, arımda o her zaman oturmaktan çekindiğim - her gün büyük bir özenle kabartılan - döşeğimin üstündedir. Aya bakıyorum, o benim gölğemi duvarda yükseltecek - resimlerin üstüne belki - ben hep onu sezinliyeceğim, göremiyeceğim halde. Kara bir şekil, ayaklarından ayaklarıma bağlı, bana benzer olur öyle sanıyorum. Gölgem git gide duvarda yükseliyordur. Yalnız. Yarının yalnızlığı, öteki günler, hep tepenin ardında olacak, bilmediğim o yerde. Önceleri hep ikinci bir karaltıyı taşırdı yanı sıra. Güneşin ışığını ketleyen ellerimin gölgesinde gözlerim onun gölgesini görürdü. Titrek, uzun, benimki gibi kara. Ama şimdi yalnız, cılız, arımda titreşen bir kalıntı taşıyorum. Odamda ayın ışığında. Yarın o bilmediğim yerde nasıl olacağını biliyorum, gölğemin. Yorumlayamıyor, onun için düş bile kuramıyorum. Ama şimdikinden değişik olacağını bilmek yetiyor bana.

Gölğemin böylesine bana benzer oluşunu - cılız, titrek, yalnız ilk kez sezinleyişim. Tülün ardında hafif kıpırdanmalar, sonra odamda sağ yanımda bir et algısı, kolum, ilk önce karşı yeşil yapı seçilir gibi olacak ya da anıyacağım - tepenin yanında olmasından - giderek ıraktaki dağlar moraracak, peşinden pembeleşecek dağların üstünde hasatı bekleyen tahıllar, sonra ilk ev seçilecek ıraktaki tepelerde, yavaş yavaş sırtımdan ilk ışıkları saldıracak karanlığa sonra salt bir mavilik içinde herşey aydınlanacak, işte o zaman ben gölğemi tepenin ardına taşımak için ilk adımları atıyor olacağım. Arımda kapının altından ışık sızıyor. Bir kalıp gibi olur karanlıkta - çoklayın odamda ışık yakmadığımdan onu iyi bilirim - yere yapışık uzun bir dikedörtken gibi. Geri döndüğümde - tepeye bakmaktan, ardını düşünmekten bıktığımda - ilkin o ışık kalıbı gözlerime saplanacak. Gözlerim onun yirticiliğine alıştığında kapının ayrıntılarını, elini sağda odamın tek dolabının kapağını, öte yanda kütüphaneyi, odamı göreceğim. Bana verdiği bir balığın omurga kemiğine uzun uzun bakacağım yine bıkmadan. O de-

nizin taşlık kıyısında bulup çıkarttığı soluk sarı, ışınal üç uzun uçları çok az kıvrık, dört kısa biraz kalın çıkıntılı, ortası bozumuş bir elips gibi delik omurgaya.

Yine bağırarak, yel dağıtacak dediklerini, yalnız ağzının açılıp kapanmasını sezinliyeceğim. Elini sallayacak, bir buluşun mutluluğu ile. Bulmuş olmalı diyeceğim. Ayağımın altında koştukça kayan çakılları ona yaklaştıkça bitireceğim. Her zaman olduğu gibi kumda yalın ayak olacak, denizin gelgitleri ile ayakları yer yer ıslanacak, kum bulaşacak sonra kıvılcıkdadıkça. Giderek kuruyan kumlar çatlamış deri gibi soyulurcasına dökülecek yer yer, ayak bileğindeki, o ince taneliler kalacak. Yanına vardığımda, onları tek eli ile omzuma dayanıp diğeri ile temizledikten sonra - çoklayın ilginç-şeyi gösterecek ayaklarını temizledikten sonra. Ona kutlar gibi bakacağım. Onu da belimdeki bezden uydurduğumuz, adını tepenin ardına ağıt koyduğumuz torbaya. Sonra ben yine çakıllara döneceğim, ordaki moloz parçalarına. Onunkilerden daha ilginç molozu bulmak için bütün gücümle arayacağım çakıllar arasında. Tepenin ardına var-

diğimizde ona sunacağız bunları. Neden sonra bulduğum yosun kokan, dalgaların denizi arıtıran attığı, nemli bir tahta parçası olacak. Bunlar denizden gelen ardi kesilmeyen belki denizin oluşturduğu, kimsenin bilmediği enginlerin meyvaları, tepeye sunabileceğimiz. Dönüp bağırarak olacağım. Kayıtsızca sanki görevini unutmuş gibi denizi gözetir bulacağım. Geri dönerken denize uzanan, üstünde çoklayın balık avlamak için oltalarımızı kotardığımız beton hantal iskeleyi göreceğim. Kentin sonunu getiremediğimiz denize doğru inen en uzak yeri olan, iskelenin en ucunda, yanında, denize doğru alçalan, ona karışan merdivenlere, -o her gece oturup ayı gözettiğimiz- uzun uzun bakacağım, görevimi bir an da olsa unutacağım. Sonra bana dönecek, bulutları ayı yer yer örten, bir başına dolaşan, nereye gittiğini bile bilmeyen, başı boş, ayın ışığında gümüşsü olan bulutları şekillendirmeme yardım edecek. Giderek dikildiği yerden iki üç basamak daha aşağı inip yanıma çökecek. O zaman bulutlar yelle parçalanacak, biz bilmediğimiz o kenti çevreleyen tepelerin-en yükseği olan bizim tepemizin, bizi aynı şeyi düşündüğümüzde birleştiren tepenin-ardındaki yerleri düşüneceğiz. Türlü türlü yorumlayacağız, ama bizim yorumlamalarımızın, düşlerimizin bile üstünde bir yer olduğunu hep bileceğiz. Sonra iskeleyi izle-

DOST YAYINLARI SUNAR

Yılmaz GÜNEY'in

boynu bükük öldüler

ORHAN KEMAL
ODÜLÜNÜ KAZANAN
ROMANI

Bütün Kitapçılarda 370 Sayfa, 20 Lira

Beyhan GÜLEY'in

İÇİMİZDEKİ ÇOCUK

Şiir kitabı çıktı. 10 TL.

yerek o ufak beton alana değin gözlerimi tepeden hiç ayırmayacağım. Soğuğu algılayıp, kalkıp yürüdüğümüz iskeleye bakacağız o ufak alana vardığımızda. Gece, ay, yıldızlar herşey aramızdan önmüze, tepenin ardına akacak, karanlık onun ardında kaybolacak. İlk kez deniz gümüşsü olacak, yeni bir gün başlayacak uyandırdığımızda. Birbirimizi görmediğimiz halde aynı anda uyandırdığımızı bileceğiz. İlk tepeye bakacağız.

Sonra yine çakıllara bakacağım, iskele boyu gözlerimi kaydırıp önüme getirdiğimde. Arada bir bakacağım eğilmiş kumları eşeliyor olacak, uzun saçları güneşi ardına almış bakılmayacak kadar parlak. Yerden bir çakıl alıp fırlatacağım, üstünden geçip denize ulaşacak fokurtu ile batacak. Bir tane çakıl daha alacağım, o zaman bağırarak. Koşacağım. Uzattığı o ıslak molozu alana değin elimde tuttuğum çakılı bırakacağım. Kumda tok kısa bir ses çıkartacak. Belimdeki torba iyice ağırlaşana değin toplayacağız. Nefesini hızla boşaltırken güneşten boncuklanan alnını elinin tersi ile silecek. Büyük bir merakla alnında kum olup olmadığını soracak. Biraz var diyeceğim. Silse diyecek. Hafif nemli ellerini yumuşak teninde gezdireceğim. Etekleri uçuşacak. Elleri ile etekliğini tutmaya uğraşırken ellerini tutacağım. kızmayacak, sokulacak, gözleri ışıldayacak, derin bir soluk alacak sonra aralanan dudaklarından onu kutlarcasına öpeceğim. Bir an böyle kalacağız, sonra gözlerini açmadan duracak, ardından yalıya karışana değin inen ağaçlığa bakacağım. Ancak o an sezebildiğim mutluluklarına şaşacağım. Sonra gözlerimiz karşılaşacak, büyük bir boşlukta bir başına kalmaktan ürküyormuş gibi olacağız. Elinden tutacağım, çakıllara doğru seyirteceğiz. Doldurduğumuz torba her adımda benden uzaklaşarak yeniden yaklaşıyor, çarpıyor olacak. Diğer ellerimizi torbayı doldurmanın mutluluğu ile sallıyacağız, çakıllar hafif yükselecek, beton alana çıkacağız. iskeleyi adımlıyarak ilerleyip tam ucunda ayaklarımızı

denize doğru sarkıtıp oturacak ve torbayı aramızda kalan boşlukta, betonun üstüne sereceğiz. Bulduğumuz molozların hepsine ayrı ayrı bakıp ikimiz de ayrı ayrı şeylere benzetecek birbirimize kabullendirmeye uğraşacağız. Tepenin ardında olmiyanı götürmeliyiz diyeceğim. Oysa orayı düşümlerde bile canlandıramıyacağız. Gözlerimiz karşılaştığında herşeyi unutup yan yana olan ellerimizi kenetliyeceğiz. Sonra iskelenin beton ayaklarından birinde çatlayan büyükçe bir dalganın sesi biyi ayıltıracak, gülerək işim�e devam edeceğiz. Hepsine ayrı ayrı bakıp konuştuktan sonra beğendiğimiz birkaçını pay edip gerisini denize tek tek atacağız. Dibi yosun bağlamış ilkin suya gömülecek, yüze çıkacak sonra. Kendiminkileri torbaya koyup kalkacağım, elini uzatacak kalkmasına yardım edeceğim. Geriye dönünce o en yüksek tepeye bakacak, ardında ne olduğunu merak edeceğiz, aynı şeyi düşündüğümüzden konuşmayacağız. TEPENİN ARDINDA NE VAR? Hep bunu düşüneceğiz iskelenin sonuna değin. Beton alana geçeceğiz, yol uzanıp gidecek bir kavşakta ayrılacağız. Ordan bizim eve torba baldırırma vura vura-bir keresinde sayacağım kaç kere vurduğunu-eve gideceğim. Kapı ardımdan kapanacak, beton basamaklardan, bir odadan sonra odamda bir kez daha duyacağım o sesi, kapı kapanacak. Torbamı masanın üstü-

5 Lira

ne koyup birden geri döneceğim, bana verdiği omurga kemiğine bakacağım. Büyüklüğünden balıkların güz ayları yakaladıkları eti yenmeyen, adını bilmediğim balıkların iskeletlerinden olmalı diyeceğim.

Ay biraz daha yükseliyor. Gölge, eğer tasarılarım doğru ise bana doğru boyuna asılı, soluk renkli, eskiden kalma-ben bildim bileli hep aynı yerde asılı bir geceyi gösteren resimde o en büyük ağacın üstünde olmalı. Kapının altından sızan o ışık kutusu - dikdörtgen - silinmemiştir şimdi. Aya bakılırsa oldukça ileri saatleri gecenin. Tepe tam karşımda aydan kara bir leke gibi kopuk duruyor. Yarın gölgeyi taşıyacağım oraya. Onun için topladığımız molozları ardına serpiştireceğim. Ardında ne var. Hâlâ yankıları uzuyor kulaklarımda iki senedir. Onun için topladığımız molozlara degecek bir yankılama olacak bu. Ay önce onun ardındaki kilelere görünüyor. Birkaç bahçe ötede olan parke, tozlu karanlık yola bakıyorum ağaçların yaprakları arasından. Bomboş. Belki tepenin ardı da böyledir. Upuzun bir yol. Nereye değin uzandığını bilmiyorum, her keresinde yarılardan - sonunu bilmiyorum ki yarılardım diyeyim - kesiliyorum. Gece camın ardına bölük bölük bulutları topluyor, havanın ne olacağı belli olmaz böyle gecelerde, çoklayın birden patlar, gün doğana değin. Birden ardıma dönüyorum, kapkara ardıma, gölgeyi sirtıma kaçması için geçen zamanda bir yeri seçemiyorum, ne kütüphanemi, ne kapıyı. Kapının altından sızan ışık çoktan bitmiş olmalı, tamamen soğurulmuş bir damla bile ışık kalmamış o kutudan. Kapının altından girdiği gibi çekip gitmiş. Bana verdiği omurga kemiğinin ilkin çıkıntılarını,

sonra kendisini görüyorum. Balığın başına yakın yerde olan omurlardan olmalı - çünkü en büyükleri ordadır - diyorum. İçim rahatlıyor. Onu yitirmekten korkuyorum. Tepenin ardına bir canlı kemiği, bir malık kemiği götürmek istediğimden. Şimdi yeniden dönüp bakacağım tepeye. O da bakacak. Öyle kalacak bir süre. Ardı için kurduğu düşler durduğunda - düşlerimizden bile daha değişik olduğunu biliyoruz yeniden eğilecek kumlara. Bütün gücü ile tepenin ardına götürülecek o en ilginç şeyi bulmak için arayacak. Deniz çoklayın ayak bileklerine değin ıslatacak onu. Elleri kum içinde kalacak, terliyecek ama hiç durmayacak aramanın, en ilginç olanı bulmak için aramanın zorunluluğunu bilecek. Çakıllara bakarak farkında olmadan birbirimizden uzaklaşacağız. Ellerimiz yeni bir moloza degene değin. Buldum diye bağırarak, ona bakıyorsam el işaretlerinden anlayacağım bunu. Tepeye büyük bir mutlulukla bakacağım, dönüp koşacağım.

Martıların çığlıkları ile sirtımı-koşunca şişen gömleğimin içine dolan yel, sirtımda toplanan hava-ürperten soğukluk yanına vardığımda yitecek, duracağım yanı sıra. Yanına vardığımi bile anlayamayacak kadar dalgın olacak, tepenin ardını düşünme diyeceğim. Bana bakıp gülecek. Neden bile demiyecek, bu konuda ondan daha yetkili olduğumu bilecek. Sormayacağım fazlasını. Torbanın ağzını açacağım, içine nemli bir moloz düşecek, hiç görmediği bir yere düşecek. Hiç konuşmadan ayrılacağız. Hafif yükselen çakılları izleyerek o dar, yer yer çatlamış yerlerinden yereşeren toprak görünen, birkaç masadan, bir kahveden, bir kayıkhaneden ve koskoca gövdeli - ku-

cakladığımda ellerimi ardında ke-netliyemeyeceğim kadar - ağaçtan başka birşey olmayan dar beton alana çıkacağım. Denizden yana, ilerimde, beton alanın bitiminden başlayan toprak yol alçalacak. Giderek çakıl olacak. Çoklayın denizin ortasında, deniz mevsimi yüzerek gittiğimiz iki boy derinlikteki beton kütleye bakacağım. O'nun gelmediğini farkedince döneceğim. Güneş hızla yer değiştirecek tepemde. İlk ona sonra o denize doğru dikine inen kayalığa bakacağım. Sonra onun yanına koşacağım Torba bu kez çok kısa aralıkla vuracak baldırıma. Tepenin karşısında yalnız kalması doğru değil diyeceğim kendi kendime. Bir yetkili olarak O'nun tepenin ardını benden daha çok düşünmesine kızacağım. Fazla düşünmesi, oraların bilincine varması onun görevini aksatabilir diyeceğim. Tepenin ardını ben de en az onun kadar yorumlamaya çalışıyor, onun için düşünmeye uğraşıyorsam da ben yetkiliyim, diyeceğim ona doğru ilerlerken. Soluğum iyice artmış olacak yanına vardığımda. Yarı ürkmüş bir iskelete bakıyor bulacağım onu. Bu, birkaç yıl önceki güzde avlanmış, pek rastlanmayan, o adını bilmediğim heybetli balıktan arda kalan sarımtırak bir iskelet, ona tepeyi bile unutturacak. Elimi tutacak. Soluk sarı, üç çıkıntılı kemikler arda sıralanmış; bu balığın ardında kalanlar olacak -gölgesi belki- çakılların kuma karıştığı yerde. Bilmediği bir yerin üstünde dolaşan gölgesi. Tepenin ardında benim gölge de böyle olacak belki, oraya taşıdığımda onu. O çökecek. Yanına çökeceğim, iskelet tam ortamımızda uzanacak. Bana o üç çıkıntılı kemiklerin en irisini çıkarıp verecek. ELLERİM. Ellerim, ilk kez, bir canlıdan arta kalmış olan

ölü kemiklere büyük bir haz içinde degecek. Ağzım kuruyacak, ürpereceğim ilkin. Elimde tuttuğum kemiğe bakacağım uzun uzun. Sonra parçalanmış iskeleti ardımızda bırakıp yine beton alana döneceğiz. Eve değin elimden bırakmıyacağım o kemiği. Buna ilk kez bir iskelet, bir canlı kemiği veriş bu, diyeceğim. Bu kemik benim için bir an da olsa tepenin ardındakilerden daha önemli olacak. Onu odamda kapının ardında kapanışını duyduktan, tepeye baktıktan sonra kütüphanemde en göze batar yere koyana değin.

Karanlıkta gümüşsü iki bulutun akmasını görüyorum, birbirlerine doğru. Bir tepeden gelen yelle akıyor biçimden biçime girerek. İki bulut tam ayın önünde birbirlerine giriyorlar, büyük iki gücün bir birini kırması, darma-dağın oluyor az önceki biçimleri. Bu vuruşmanın gözeticisi ay onların ardında biraz kararıyor. İnce ayrıntılarını göremiyorum vuruşmanın. Ama tepeden gelen o en son biçimi ile ellerini kaldırmış dumandan bir adamı, karşısındaki ezmeye hazırlanan biri gibi olanı yoluna devam ediyor. Tepenin yellerini kanatlarında soluyan bulut bu yengiyi kendine verenin yeller olduğundan habersiz kazandığını sanıyor. Tepe üstünde konuşmaya yetkili olduğundan bunu söyleyebiliyorum. Bulutların uçları yanastıkca ay karanlıktan sıyrılmaya başlıyor. Ortalıkta tek bir ses bile yok, yükseklerde tepede kavurucu soğuklukta, şavruk esen-yelin sesinden başka. Bağırarak bana, çoklayın yelin sesini dağıtan-bile olmadığı güneşli bir günde. Güneş tepesinde olduğundan gözlerimi kısarak bakacağım. Belimdeki torba yarılanmış olacak bağırdığında. Bu sefer bambaşka dediğini duyacağım, çakıllar güneşten deniz gibi

parıldıyacak, onu bu parıltıların arasında göreceğim, koşacağım, tepe tam sırtımda kalacak, yanına değin koşacağım-soluğumun ciğerlerime sıtmayacak kadar büyük büyük, gittikçe büyüyen bir şekilde artmasına karşın-yan yana olunca daha az merak eder diyeceğim. Beni tepenin ardındakiler üstüne daha yetkili bulduğundan orayı daha az merak eder diyeceğim. Gölgelerimiz birbirini soluklamaya başladığında, soluğum arttığında konuştuğunu bile anlamıyacağım. Sonra hava ciğerlerime sinmeye başladığında yavaş yavaş anlamaya, gösterdiğine bakmaya başlayacağım. Onu uçuran tüyleri-gri, uzun, havayı kürekliyen -yalnız ufacık kanatlarında kalmış, göğüs kafesinin kemikleri etlerinden soyulmuş soluk sarı-tam bir iskeletinki gibi-cilâlanmış-daha önce bana verdiği omurga gibi-bacakları ince, çekik kemikten, boynunun omurları bile bozulmamış, kafası-o kahverengi ufak gözlerini, sarımtırak gagasını, bir sürü tüyü taşıyan-yalnız bir birine geçmiş, kenetlenmiş bir kemik yığını kalmış bir serçenin iskeletini göreceğim. Almak için eğilecek, onu önleyeceğim. Tepenin ardına seçeceğimiz şeyler üstünde benim daha yetkili olduğumu ona hatırlatacağım. Kıvrılıp yatmış olduğu yer bir mezar gibi diyeceğim. Kendi kazdığı mezarının içinde iskeletleşmiş, kendini gömmüş diyeceğim. O an geri dönüp bakacağım. O'da bakacak. Tepenin ardı bunlarla dolu belki diyeceğim. Ona sunacağımız ağıt onun bildiği bir şey olmamalı diyeceğim. Sonra onun için denizi seçtim diyeceğim. Ona sezdirmeye çalıştığım bir ürküntüdür başlayacak o zaman. Belki süregelen bir ürküntünün artması, bir mezarın çukurundan yansıması diye düşüneceğim. Artık tepenin

ardını görme isteğim durdurulamaz olacak. Kolumu uzatacağım, ucunda yumruklanmış elim olacak, dişlerimi sıkı sıkı bağıracam içimden senin ardına taşıyacağım gölgemi yarının ilk ışıkları ile diye. Bunu anlamış gibi, sunulacak şeyler yeterli mi, diye soracak, çoktan hazır hepsi diyeceğim. Son parti bunlar diyerek belimdeki şişkin torbayı göstereceğim. İskeleti almadan dönüp hiç konuşmadan evlerimize koşacağız. Adımlarım, düzenli, kısa olacak. Eve değin başka birşeyi görmeyecek gözüm. Odama girince titremem geçecek. O'yu düşünceğim, götürmem doğru olmaz diyeceğim. Planımı iyi hazırlamalıyım diyeceğim. Zaten onu ilk gördüğüm andan beri düşündüğüm bu. En az eğimli, ağaçlık yoldan ilerleyip düşüncemce yirmi otuz adım kadar sonra dönmeçte kenti ardımda yitirmiş olacağım, ondan öteyi düşünemediğimden planım orda bitecek. Ama daha en az bir saat süren bir tırmanış yapmam gerektiğini bileceğim. Ondan öteye bilmediğim yerler... Akşam yemekte hiç konuşmayacağım, yiyemeyeceğim de. Odama döneceğim, ışığı yakmadan oturacağım. Ay yine tepenin ardından çıkacak. O vakitler ardımda kapının altından yere yapışık dikdörtgen bir ışık sızacak. Ben hep planımı düşüneceğim. Gün yükselmeye başladığında bir başıma o tepenin ardına taşıyacağım gölgemi, onun ardı gölgemi görünce nasıl şaşırarak kimbilir. Şaşkınlığına bakıp güleceğim. Ama ben de en az onun kadar şaşırılmış olacağım. Aya bakacağım. Gölgemi yükseltecek. Giderek ardımda ışık kaybolacak. Sonra yavaş yavaş herşey ağırlaşacak, gözlerim kapanacak. Yatağıma uzanacağım. Planımın sonu, ondan öteye bilmediğim yerler...

Şiirimizin ustaları

(32. SAYFADAN)

Kuşların döndüğü vakitlerde
Mesut dalları, ağaçların.
Sen benim çocuğum neredesin,
Ki sürünmekte saçlarına saçların.

Mesafeler ki beni davet eder
Uzak arkadaşların evleri kadar geniş.
Sen benim çocuğum neredesin,
Aşka ve cesarete gitmiş.

Karanlığa sevda duyarım,
Hatıraların kaybolduğu yerde.
Sen benim çocuğum neredesin
Başka çocuklar var bahçelerde.

RABBİM BİR GÖK VERDİN Kİ BİZLERE

Rabbim bir gök verdin ki bizlere
Rahatlanır kalbimiz her an yeniliğinden.
O kadar sade, aydınlık, sonsuz,
O kadar kendiliğinden.

Rabbim bir gök verdin ki bizlere
Anlamaz sadakatini düşünceler.
Bunca yıl bizi memnun etti
Daha da eder.

KABUL

Ben üçüncü Halim, haşmetli ve mukaddes
Padişahlar Padişahı
Benim beyaz ellerimden başlar,
Tabamın sabahı.

Götürür hararetimi meçhul bâkirelere,
İçinde durduğum an.
Vakti lezzetle keşfettim
Devamından.

Hikmetime uzanmış
Cihanın her buudu.
Vücudumla rahat
Saraylarımın vücudu.

İlmi şiiri zaferi azadettim
Büyük kartallarla beraber,
Karalar ve denizler üstüne
Memnun olsun nesiller.

Gökler başıma mahsus
Karanlık ve mavi.
İki sonsuzluk halinde
Aşkım kanıma müsavi.

Asil sıhhatte güzel ve mutlak,
Aklın yettiği kadar.
Ben üçüncü Halim, siz kimsiniz,
Dağlar taşlar?

ÖLÜ

Hangi mahallede imam yok,
Ben orda öleceğim.
Kimse görmesin ne kadar güzel,
Ayaklarım, saçlarım ve herşeyim.

Ölüler namına, azade ve temiz,
Meçhul denizlerde balık
Müslüman değil miyim, haşâ,
Fakat istemiyorum, kalabalık.

Beyaz kefenler giydirmesinler,
Sızlamasın karanlığım havada.
Omuzlardan omuzlara geçerken sallanmıyayım,
Ki bütün âzalarım hülyada.

Hiç bir dua yerine getiremez,
Benim kâinatlardan uzaklığımı.
Yıkamasınlar vücudumu, yıkamasınlar,
Çılginca seviyorum sıcaklığımı.

DAHA'dan (1943)

ÇAKIRIN DESTANI'ndan (1945)

(Artık cihan türküsünü işitiyordu.)

Ben bir Türk, bir beyaz, bir karanlık,
Ben, yiğit dağlar arasındaki
Büyümüş şehit olmuş kahrolmuş
Analar oğullar yasındaki.

Göklerde sonsuz uğultusu aklın
Kahraman ve uğursuz.
Gemiler, kocaman gemiler, denizler üstünde,
Yaralı askerlere mahsus.

Bir çiftçi söyletir kara tarlasını
Başaklardan.
Büyütür yıldızlarla gecesini, kavalı,
Bir çoban, hiç verilmemiş haklardan.

Fakirler, biraz daha serpiniz
Sağlıktan ve aydınlıktan, rüyada.
Hep aynı lezzeti düşünen hastalar
Titremesin kaşığınız çorbada.

Allahın kulları her zaman
Doğru güzel iyi.
Dinlerin sustuğu yerde
Dinsizlerin dinlediği.

Kopmuş dünyamız kâinatlardan
Duyulur ağrısı gece yarısına kadar
Kopmuşum sizden kopmuşum belli
insanlar!

Ben cihanın altın terazisinde
Ağırlığımca sevgi vermişim.
Ses edin uzak milletlerin gençleri
Bütün antenlerimi germişim!

ÜÇ ŞEHİTLER DESTANI'ndan (1949)

MUSTAFA KEMAL

Mustafa Kemal'i gördüm düşümde,
Daha, diyordu.
Uğruna şehit olasım geldi hemen,
Sabaha, diyordu.

Al bir kalpak gitmişti, al,
Al bir ata binmişti, al.
Zafer Irak mı dedim,
Aha, diyordu.

TOPRAK ANA'dan (1950)

KARA BAKIRIN DÖVÜLÜŞÜ

Vur demirci vur, çekildi besmele,
Yabancıyım, şehriniz bana uzak.
Ayrıyım kaplardan, kacaklardan,
Her tarafım dağ kokar.
Ne bileyim bir şey taşımamını,
Buğday olsun, ışık olsun, su olsun,
Vur ki eğri yerlerim düzele,

Kapılmış düşüncem vuruşlarındaki sele,
Mağralar benim hâlâ, ormanlar benim.
Nasıl düştüm sessizliklerden bu gürültüye, belli
değil,

Nasıl kayboldu toprak, bilinmez.
Kıvılcımlar sıçrar yüzüme gözüme hep,
Ateşten geçerek varılmış, anladım,
Güzele.

Vur ki bana da akıl gele,
Oğul dövüle dövüle pişer.
Parıl parıl nefesi körüğün,
Hayat verir yaşamalarım sessiz.
Vur ki uyanayım yalnızlığın uykusundan gayrı,
Bir göreyim neymişler, nasılmışlar,
insanlar alıp götürsün beni hele.

MADIMAK

Eğilmiş kadınlar çayırlar üstüne,
Anadan, bacıdan, gelinden, kızdan.
Madımak toplarlar, hem azık, hem katık,
işlenir çiçek çiçek, diken acısı ellerine.

Analı, bacılı, gelinli, kızlı,
Kadınlar karanlık ve yıldızlı.

Eğilmiş kadınlar çayırlar üstüne,
Sabahtan, kuşluktan, öğleden, akşamdan.
Madımak taze bir ottur, yeşilden daha yeşil,
Çocuk nefesi boyunca küçücek küçücek.
Sabahlı, kuşkulu, öğleli, akşamlı,
Kadınlar bahtiyar ve gamlı.

Eğilmiş kadınlar çayırlar üstüne,
Siyahdan, maviden, yeşilden, beyazdan.
Madımak madımak, sen nesin ki,
Bitmezsin tükenmezsin alın yazısı kadar?
Siyahlı, mavili, yeşilli, beyazlı,
Kadınlar aç ve nazlı.

AÇ YAZI'dan (1951)

BU GECE

Bu gece, bu gece,
Uykusuzum, kederliyim, deliyim.
Yüzümde uzak sevgilerin serin aydınlığı,
Durmıyalım şehir şehir, yıldız yıldız karanlıkta.
Bu gece ölmemeliyim.

Yeniler beyazlığımı vakte ve ellerime,
Pürsilah bakireler saygısızca soyunup.
İnsanlığım ağırır ta mağralarda.
Bu gece, bu gece,
Dönmüş üstüme cenup.

Artık büyümüyorum ana, haberin olsun.
Nasıl büyümüşüm evvelce?
Karşımda koca bir kâinat yürür gider,
Bir nefes sardı beni ateşten ve akıldan,
Bu gece.

GEÇEN ŞEY

Kocaman yıldızlar altında ufacık dünyamız,
Ve minnacık bir hâne:
Kokar kır çiçekleri gün ağarmadan,
Hâtırasız, uykusuz,
Kokar nane.

Ta ezeldenberi mestolmuş herkes,
Bir bakıma herşey mestane
Hayal edilir nazlı yâr yönlerden,
Aşk ile kuşlar süzülür,
Değişir gökler şahane.

Farkında değil gönül,
Sanki hepten divane;
İçimizden, dışımızdan,
Geçer vakit
Zalim, zalimanel

SÖYLE SEVDA İÇİNDE TÜRKÜMÜZÜ

Söyle sevda içinde türkümüzü,
Aç bembeyaz bir yelken.
Neden herkes güzel olmaz,
Yaşamak bu kadar güzelken?

İnsan, dallarla, bulutlarla bir,
Aynı maviliklerden geçmiştir.
İnsan nasıl ölebilir,
Yaşamak bu kadar güzelken?

SIVASLI KARINCA'dan (1951)

SIVASLI KARINCA

Koca Kızılırmak köpüre köpüre
Akıyordu,
Bir telgraf direği dibinde,
Zamanlar kadar telâşsız ve köpüksüz,
Yürüyordu,
Sivaslı bir karınca.

Karşı kıyıda parlak,
Kişniyordu,
Atlar doru doru,
Atların şarkısından ayrılmış,
Yürüyordu,
Atların mesafelerini anlamaz.

Sesi, adımlarının sesi, memnun ve bahtiyar,
Duyuluyordu,
Kahraman.
Bir açlığın ayaklarınca aziz,
Yürüyordu
Yeryüzünden.

Rahat gidişinden belli,
Biliyordu,
Dağı, suyu, otları, lezzetle.
Başka karıncalardan kopmuş,
Yürüyordu,
Başka karıncalara.

Gayretle, çalışmakla, yorulmazlıkla,
Benziyordu,
Afrika'dakine, Çin'dekine, Paris'tekine,
Kara toprağın alnı üstünde, kara,
Yürüyordu,
Alın yazısından daha hür.

Yoktu fikirlerden, dâvalardan haberi,
Yürümüyordu,
Rüyası hiç.
Buğday tanesi üzre,
Yürüyordu,
Sivaslı bir karınca.

ANIT-KABİR'den (1953)

KAVAKLAR

Ölüm yeşil
Sonsuzluk baharsa.
Orada bir kavak vardır.
Nerde bir su varsa.

Mavi göklerindesin
Vatanın kara toprağı yaşamana darsa
Orda bir kavak vardır
Nerde bir rüzgâr varsa.

Askerin şahadeti şırıl şırıl
Uzanır kuş sesleriyle Edirne'den Kars'a
Orda bir kavak vardır
Nerde bir asker vardır.

ÂSU'dan (1955)

BİTMEZ SESSİZLİK

Ben sizin kardeşinizim ha peki söyleyebilirsiniz
Nasıl evlendiğinizi
Nasıl sevmediğinizi bir gece
Peki söyleyebilirsiniz

Sonra daha eskiden o resmin zamanlarında
Anneniz henüz çıldırmamıştı
Saçlarınız altın gibiydi beyaz omuzlarınıza kadar
Peki söyleyebilirsiniz

Ağaçlara
Gülerdiniz çok
Ve bir masal kızlığı uyutmazdı sizi orman
yeşerince
Peki söyleyebilirsiniz

Sonra kaçmıştınız evinizden
Düşünceye yalnızlığa uykuya ölüme
Bir yangın yıkıntısında çırılçıplak
Peki söyleyebilirsiniz

Bir kız bir oğlan duvarlarda taş gölgeler bir kız
bir oğlan
Yatmıştınız üçyüz genç bir dağ sığınağında siz
Dışarda karın canavar soğuğu içinde taş çağınca
bir donukluk
Peki söyleyebilirsiniz

Ben yarın gidiyorum ha bir başka karanlığa
Ben mezarlıklarla sessizim kederliyim sağırım
Artık sevgiye inanmıyorsunuz artık hiç kimseyi
sevmiyeceksiniz peki
Peki söyleyebilirsiniz

AĞIT

Ölmüş Sait
Deniz mavisinden erken
Bunca sevgiden sonra
Ölmüş annesini öperken.

Ölmüş, eli ayağı uzak
Camların üstü buğu
Ölmüş, çocuklar izin vermeden
Yüzünde sarışın çocuğu

Yıldızlar gitmez, gün doğmaz,
Ölmüş, korkunç uykusu yerde
Ölmüş hayal meyal
Üşür balıklar hikâyelerde

Ölmüş, ağaç bir gölgesi iki.
Ama neden ölmüş,
Ölmek yaşamaktan iyi mi ki

DELI BÖCEK'ten (1957)

OYDUM OYDUM TOPRAĞI

Oydum oydum toprağı
Işık gönlüm karanlığa sığmaz ki.
Hepsi de üstümde
Dağların taşların.

Yalnızım,
Köklerle kemiklerle küflerle ben.
Köklerden kemiklerden küflerden de ayrı,
Yalnızım o diriliş günü kadar.

IŞILTI

Belli ki ölmek bir eksi değil,
Sular nasıl olsa
Akacak.

Yeşerecek
Yabanın otu, gülün yaprağı inançlarlan,
Belli ki ölmek bir eksi değil.

BATI ACISI'ndan (1958)

YÜRÜYEN YEŞİLE YETİŞMEK

Döneceğim yurduma
Dağlarımda gül gül başak başak orman orman
Yeryüzü açılacak

Gecelerce çalışacağım
Varacağım bir kocaman karanlıkta
Gün ışığına.

Soluğumla dolacak
Upuzun bozkırlarımda
Kırk sekiz bin köy benim.

Suyla ateş
Yürüyecek ellerimden
Bir yeni çağa doğru.

Yaratacağım yeniden düşünceleri
Güzellikte
Hakta ben.

Uyanacak üstümde
Ta bilinmeyene dek
En irisi göklerin en mavisini.

Döneceğim yurduma
Yurdumda bundan sonra daha bir güçle
yaşayacağım
Batı'yı sevgime getirmek için.

Günümüzde

KİTAPLAR

Aylık kitap dergisi

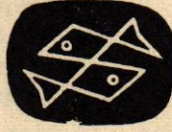
15 Nisan'da Çıkıyor

Yöneten : Tarık Dursun K.

Her türlü haberleşme :

İstiklâl Cad. Tokatlıyan Pasajı, 24

KURUL KİTABEVİ, İstanbul

DOST YAYINLARI

ROMAN :

3. BABAMLA GEÇEN GÜNLER, Clarence Day ...	400
4. HASANGİLLER, Tarık Dursun K.	300
5. GORDİUM, Hikmet E. Bener	400
6. ÖLÜM GEMİSİ, B. Traven	1250
9. BOYNU BÜKÜK ÖLDÜLER, Yılmaz Güney	2000
10. KIRALIK ODA, Georges Simenon	400
11. SANIK, Alexander Weisberg	300
12. POLİS MÜFETTİŞİ KADAVRA, Georges Simenon	400
13. ZENCİRLER BİRBİRİNE BENZEMEZ, Attilâ İlhan	600
14. AYAŞLI İLE KIRACILARI, Esendal	600
15. BELÂLİ YER, Erskine Calwell (Ciltli)	1000
16. NE EKERSEN, Mehmet Seyda	600
17. DÜNYA EVİ, Orhan Kemal	1000
18. KIZGIN TOPRAK, George Amado	1000
19. DURU GÖL, İlhan Tarus	500
20. KORSAN ÇIKMAZI, Nezihe Meriç (Türk Dil Ku- rumu ödülü - 1962)	600
21. VAPUR DÜDÜKLERİ, Ayhan Hünalp	300
22. ÖLÜMLE SAKLAMBAÇ, Georges Simenon	400
23. ORMANDAKİ DELİ, Georges Simenon	400
24. SEVDALI BULUT, Nâzım Hikmet (Masallar) ...	400

HİKÂYE :

1. TEMİZ SEVGİLER, Esendal	1000
2. EV ONA YAKIŞTI, Esendal	1500
5. TEPEDEKİ EV, Umran Nazif	300
6. ŞU BABAMIN İŞLERİ, Carlos Bulosan	300
7. KARDEŞ PAYI, Orhan Kemal	300
8. TOPAL KOŞMA, Nezihe Meriç	400
9. SİHAMBA (Zenci Hikâye ve şiirinden seçme), Suat Taşer	200
10. YAŞAMASIZ, Vüs'at O. Bener	400
11. BOZBULANIK, Nezihe Meriç (2. baskı)	400
12. PERŞEMBE YAĞMURLARI, Hazırlayan: Salim Şengil	200
13. HALLAÇ, Leylâ Erbil	400
14. MENEKŞELİ BİLİNÇ, Nezihe Meriç	300
15. SEVGİSİZLER, Nursen Karas	400
16. TANTE ROSA, Sevgi Sabuncu	500
17. KUTSAL ÇİLE, Bedii Demirseren	500

ŞİİRLER :

1. AŞK ELÇİSİ, (Başlangıçtan Günümüze Kadar) (Antoloji)	1000
2. YENİ ŞİİRLER, Nazım Hikmet	1250
3. DÜNYA GÜZEL OLMALI, Mehmed Kemal	200
5. HARAÇMEZAT, Suat Taşer	200
6. ANZELHA, Halim Yağcıoğlu	200
7. YANIK SARI, Ahmet Köksal	100
8. CÜMBÜŞCÜBAŞI, Ercümen Uçarı	100
10. KÖROĞLU, İlhan Berk	200
11. HACIVATIN KARISI, Salâh Birsal	200
12. DAĞDA ATEŞ YAKANLAR, O. F. Toprak	200
14. HER BOYDAN (Dünya şiirinden seçmeler), Can Yücel	400

15. İKİ DAL, Celâl Vardar	200
16. MANİLERİMİZDEN, Dr. İlhan Başgöz	200
17. DUVAR, Attilâ İlhan (2. baskı)	300
18. HOROZDAN KORKAN OĞLAN, Metin Eloğlu ...	200
19. MISIRKALYONİĞNE, İlhan Berk	250
20. RÜZGARLI SU, Selâhattin Batu	250
21. GÖZÜNÜ SEVDİĞİM, Oğuz Tansel	250
22. TÜTÜNLER ISLAK, Turgut Uyar (Yeditepe ödü- lü - 1963)	300
23. KİM KİME, Nâzan Güntürkün	250
24. TÜRKİYEM, Turgut Uyar	300
25. GÖLGELERİ KULLANMAK, Ahmet Oktay	250
26. KİŞİ, Cengiz Bektaş (özel baskı)	500
27. GENÇ ÖLMEK, Ergin Günce	250
30. ŞEYH BEDREDDİN DESTANI, Nâzım Hikmet ...	400
31. DR. KALİGARİ'NİN DÖNÜŞÜ, Ahmet Oktay ...	300
32. GÜNEŞ KAVGASI, Tahsin Saraç	500
33. AKDENİZ, Cengiz Bektaş	500
34. BULGAR ŞİİRİ ANTOLOJİSİ, Özdemir İnce	1000
35. ÖTME KEKLİK ÖLÜRÜM, Fikret Demirağ	400
36. BEN SEVEREK BÜYÜRÜM, Turgay Gönenç ...	500

TİYATRO :

4. BİR DÜNYA Kİ, Suat Taşer	100
5. VATANSEVERLER, Sidney Kigsley	200
7. DELİ DUMRUL, Suat Taşer (Destan)	250
8. İHLAMUR AĞACI, Vüs'at O. Bener	250
9. YARIN CUMARTESİ, Güner Sümer	300
10. MODERN TİYATRO AKIMLARI, Özdemir Nutku	1500
11. KAFKAS TEBEŞİR DAİRESİ, Bertolt Brecht ...	300
12. FERHAT İLE ŞİRİN, Nâzım Hikmet	400
13. ENAYİ, Nâzım Hikmet	400
14. İNEK, Nâzım Hikmet	400
15. KAFATASI, Nâzım Hikmet	400
16. UNUTULAN ADAM, Nâzım Hikmet	400
17. BİR ÖLÜ EVİ, Nâzım Hikmet	400
18. KOCAMANOF, Stefan L. Kostov	400
19. KİL PAYI, Edward Albee	500
20. SULAR AYDINLANIYORDU, Nezihe Meriç	500

GEZİ :

1. MOSKOVA MEKTUPLARI, Lydia Kirk	100
2. ABBAS YOLCU, Attilâ İlhan	600
3. HA BU DIYAR, Fikret Otyam	200
4. GİDE GİDE, Fikret Otyam	250
5. UY BA BO, Fikret Otyam	300
6. BİR AVUÇ TOPRAK İÇİN, İbrahim Kuyumcu ...	300
7. YEŞİL KENT, Mustafa Şanlı	400

DENEME-ELEŞTİRİ-FIKRA :

1. SÖZ ARASINDA, Ataç	100
2. DEVEKUŞUNA MEKTUPLAR, Haldun Taner ...	500
3. ECCE HOMO, Frierich Nietzsche	750
4. TEKRARIN TEKRARI, Mehmet Doğan	800

ayın kitapları

En çok 10 kelime ile künye ● bir kitap ve 5 lira ● posta pulu gönderilir.

TÜRK DİL KURUMU YAYINLARI

- İNGİLİZCE - TÜRKÇE SÖZLÜK, Fahri İz, 417 s., 40 lira.
- FRANSIZCA - TÜRKÇE SÖZLÜK, Dr. Mehmet Ali Ağakay, 632 s., 40 lira.
- TÜRKÇE SÖZLÜK, Dr. Mehmet Ali Ağakay, 832 s., 40 lira.
- Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü : I. ATASÖZLERİ SÖZLÜĞÜ, Ömer Asım Aksoy, 392 s., 25 lira.
- BÖLGE AĞIZLARINDA ATASÖZLERİ ve DEYİMLER (2. kitap), 175 s., 10 lira.
- ALMAN ve MACAR DİLLERİNDE ÖZLEŞME, 41 s., 3 lira.
- 1961 ANAYASASININ DİLİ, Ord. Prof. Dr. Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, 32 s., 3 lira.
- DİLBİLGİSİ SORUNLARI II., 375 s. 10 lira.

- BATI DİLLERİ SÖZCÜKLERİNE KARŞILIKLAR KILAVUZU, hazırlayan : Kemal Demiray, 71 s., 5 lira.
- TÜRK DİL KURUMUNUN 40 YILI, 186 s., 10 lira.
- TÜRK DİL KURUMU KOL ÇALIŞMALARI (1932 - 1972), 97 s., 5 lira.
- TÜRKÇENİN SÖZDİZİMİ, Prof. Dr. Vecihe Hatiboğlu, 223 s., 10 lira.
- HALK ÖNDERİ ATATÜRK, Ceyhan Atuf Kansu, 92 s., 5 lira.
- METALBİLİM İŞLEM TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ, Dr. Erdoğan Tekin, 312 s., 15 lira.
- EFSANELER (Anadolu efsaneleri), Ali Püsküllüoğlu, 77 s., 5 lira.
- GÜNCE, Nurulah Ataç, I. cilt 489 s., 20 lira; II. cilt 314 s., 15 lira.
- MARAŞ'ın ve ÖKKEŞ'in Destanı, Gülten Akın Cankoçak, 54 s., 4 lira.

- ŞİNASI, hazırlayan : Hüseyin Seçmen, 66 s., 10 lira.
- TECİM, MALİYE, SAYIŞMANLIK ve GÜVENCE TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ, Muzaffer Uyguner - Hilmi Tuner, 417 s., 25 lira.
- TÜRK HALK BİLGİSİ ve HALK EDEBİYATI ÜZERİNE SEÇME YAYINLAR KAYNAKÇISI, hazırlayanlar : Türker Acaroğlu - Fitnat Ozan, 152 s., 10 lira.

Demirtaş CEYHUN

ÇAMASAN

(Hikâyeler)

Sinan Yayınları arasında çıktı. 10 Lira.

her cepte, her evde
dost dergisi
ve yayınları

Ahmet Rasim sok.15/5
Çankaya-Ankara

UĞURLU MAĞAZA

TURHAN DÖKMECİ

UĞURLU MAĞAZA'DAN ALDIK. MEMNUN KALDIK

(dost : 5)

TOPLUM

YAYIN/KİTAP/PLAK

Yöneten : Remzi İnanc

Zafer Çarşısı, No. 18

Yenişehir - ANKARA

EĞİTİM :

1. T. C. MİLLİ EĞİTİM VE ATATÜRK, Prof. Dr. İ. Başgöz - H. E. Wilson 1500

BİYOĞRAFI :

1. LYNDON B. JOHNSON ve A. B. D. CUMHURBAŞKANLIĞI, Prof. Dr. Akdes Nimet Kurat ... 500

BALE :

1. GÖNLÜ YÜCE TÜRK, Metin And 1000

MİMARLIK :

1. İNSANA DÖNÜŞ - FL. WRIGHT, Şevki Vanlı ... 1000
2. MİMARLIKTA ELEŞTİRİ, Cengiz Bektaş (Türk Dil Kurumu ödülü - 1968) 500

RESİM :

1. FRANSIZ RESMİNDE İZLENİMCİLİK, Salâh Birsal 1000

BİLİMSEL :

1. ANAYASA, 1972 (Fihristli) 250
2. İŞ KANUNU, İzzet Yenisan. (Açıklamalı) 1000

ÇOCUK KİTAPLARI MASALLARI DİZİSİ :

1. ALTI KARDEŞLER, Oğuz Tansel 200
2. CIMRI İLE CÖMERT, İlhan Dumanoglu 200

3. TALİH KUŞU, Tezel Amca 200
4. KAHKAHA SULTAN, Mümtaz Zeki Taşkın ... 200
5. ÖKSÜZOĞLAN, İlhan Dumanoglu 200
6. NALINCI PADİŞAH, İlhan Dumanoglu 200
7. ALTIN TOP, İlhan Dumanoglu 200

ÇOCUK KİTAPLARI BİLGİ - HİKÂYE DİZİSİ :

1. KÜÇÜK İSPANYOL KIZI MARİA 200
2. ARAP APDÜL KARDEŞ 200
3. ÇİNG LİNG İLE TİNG LİNG 200
4. MEKSİKALI KARDEŞLER 200

SANAT KARTLARI :

- 01 Minyatürler - 43 çeşit - (zarflı) tanesi 200
- 1 Türk-ressamları - 19 çeşit - (zarflı) tanesi 200
- 201 Türk elişleri - 5 çeşit - (zarflı) tanesi 200
- 301 Vitray ve mozaik - 7 çeşit - (zarflı) tanesi ... 200
- 401 Kilimler - 4 çeşit - (zarflı) tanesi 200
- 501 Sanat fotoğrafları - 10 çeşit - (zarflı) tanesi ... 200
- 511 Gravürler - 16 çeşit - (zarflı) tanesi 150
- B/511 Gravürler - 8 çeşit - (zarflı) tanesi 200
- B/1 Türk ressamaları - 4 çeşit - (zarflı) tanesi 250
- 013-033 Minyatürler 35X50 - 2 çeşit - tanesi 2500

ŞİİRİMİZİN USTALARI

hazırlayanlar:
mehmet doğan
turgay gönenç

busayıda :

Fazıl hüsnü dağlarca

Havaya Çizilen Dünya'dan (1935)

HAVAYA ÇİZİLEN DÜNYA

Yalnızlık sabahların yaşadığı yalnızlık;
Suların içindeki ışıklar kadar ılık.

Hüzün, o mısıralardan dudakta kalan hüzün;
İkinci üstlerinde aydınlığı gündüzün.

Uykular, ilk gençliğin gündüz gibi uykusu,
Vücudun balık olup içinde yüzdüğü su.

Sessizlik geceleyin yolcusuz sokaklarda;
Sükûn dalgalarının ortasındaki ada.

Ruha uzak bir şehir içinden gelen rüzgâr,
Ayrılıktan önceler, ayrılıktan sonralar.

Müzelerde o ölü zaman, o gölgesizlik,
Yüze değen eskilik, sonsuzluk, kimsesizlik.

O kadar silitir ki bir bayram günü şiir,
Uyurken akla gelen son hayaller gibidir.

Hayatın oyundaki sükûna değen sesi;
Çocuklukta her yeni sınıfın o ilk dersi.

Müzikten sonra içi dinlemek uzun uzun;
Bir resimdeki davet, bir heykeldeki sükûn.

Öyle sevgililer ki bir kere görülmüştür,
Hatıraları ömrün gecelerince yürür.

Duyulan sılasile sezilen o beldeler,
Geçer yelkenler gibi enginden birer birer.

Dudakların habersiz söylendiği şarkılar:
Vücudun ağaçlardan önce duyduğu bahar.

Çızıyorum havaya dünyamı bir çiçekle
Ve hayran bakıyorum bu rüya gibi şekle!

Çocuk ve Allah'tan (1940)

AĞIR HASTA

Üfleme bana anneciğim korkuyorum,
Dua edip edip, geceleri.
Hastayım ama ne kadar güzel
Gidiyor yüzer gibi, vücudumun bir yeri.

Niçin böyle örtmüşler üstümü
Çok muntazam, ki bana hüzün verir.
Ağarırken uzak rüzgârlar içinde
Oyuncaklar gibi şehir.

Gözleri örtük fakat yüzümle görüyorum
Ağlıyorsun, nur gibi.
Beraber duyuyoruz yavaş ve tenha
Duvardaki resimlerle, nasibi.

Anneciğim, büyüyorum ben şimdi,
Büyüyor göllerde kamış.
Fakat değnekten atım nerde
Kardeşim su versin ona, susamış.

ÇOCUKLAR KORKUNÇ ALLAHIM

Çocuklar korkunç, Allahım,
Elleri, yüzleri, saçları.
Uyurlar bütün gece
Yok sana ihtiyaçları.

Çocuklar korkunç, Allahım,
Bebek yaparlar haçları.
Aşına değiller hatıramıza
Severken aynı ağaçları.

NİNNİSİZ

Uykular gibi dolar gözlerime,
Meçhul beldelere ait tavus tüyü.
Sen benim çocuğum neredesin
Kırk haramilerin götürdüğü.